

דוח הדירקטוריון וההנהלה

בנק ירושלים בע"מ וחברות מוחזקות שלו

תמצית דוחות כספיים מאוחדים ביניים ליום 30 ביוני 2017

15	1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
15	1.1 תיאור תמציתי של הבנק ותחומי הפעילות העיקריים שלו
16	1.2 מידע כספי תמציתי על המצב הכספי ותוצאות הפעולות
17	1.3 תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
17	1.4 תיאור היעדים והאסטרטגיה העסקית
18	1.5 אירועים לאחר תאריך מאזן
19	2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
19	2.1 מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
19	2.2 התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר
23	2.3 ההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון, הלימות ההון והמינוף
27	2.4 תיאור עסקי התאגיד הבנקאי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
32	2.5 חברות מוחזקות עיקריות
33	3. סקירת הסיכונים
33	3.1 סיכון אשראי
45	3.2 סיכון שוק
52	3.3 סיכון נזילות ומימון
54	3.4 סיכון תפעולי
54	3.5 סיכונים אחרים
55	3.6 השפעת גורמי הסיכון
56	4. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים
56	4.1 מדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים
56	4.2 בקורות ונהלים
57	5. מידע נוסף
57	5.1 תרומות ופעילות קהילתית

16	מידע כספי תמציתי על המצב הכספי ותוצאות הפעילות
17	ריכוז הסיכונים המתפתחים בבנק
20	פערי הריבית בין נכסים כספיים והתחייבויות במגזרי ההצמדה השונים
20	היקף הפעילות והתרומה להכנסות ריבית נטו של מגזרי ההצמדה השונים
21	יחס ההוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופה לסך האשראי
23	התפתחות תיק ניירות ערך
23	התפתחות תיק האשראי
24	הרכב פיקדונות הציבור
24	יחס הלימות הון ויחס מינוף בפריסה רבעונית
25	תנועה בהון עצמי, הון עצמי רובד 1, הון עצמי רובד 2 והון כולל
26	יחס מינוף
28	פירוט הרווח מפעולות רגילות לפי מגזרי פעילות
28	פירוט היתרות הממוצעות של הנכסים וההתחייבויות ששימשו למגזרי פעילות
29	תמצית תוצאות הפעילות של מגזר משקי הבית
29	תמצית תוצאות הפעילות של מגזר בנקאות פרטית
30	תמצית תוצאות הפעילות של מגזר עסקי
31	תמצית תוצאות הפעילות של מגזר גופיים מוסדיים
32	תמצית תוצאות הפעילות של מגזר ניהול פיננסי
33	סיכון אשראי ונכסים שאינם מבצעים
34	תנועה תקופתית בחובות פגומים מאזניים
34	פרטים על ההפרשה להפסדי אשראי של הלוואות לדיור
34	פרטים בנוגע לשיעורי הפרשה מסיכון אשראי לציבור
35	סיכון האשראי לפי ענפי משק
38	חשיפה למדינות זרות
39	חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים על בסיס מאוחד
40	התפתחות ביצועי האשראי לדיור ומדדי ביצוע עיקריים
41	פרטים בגין מאפייני סיכון שונים בתיק הלוואות לדיור
43	יתרת האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור)
43	נתוני המחיקות החשבונאיות בגין אשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור)
43	נתונים אודות יתרות ממוצעות של סיכון אשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור)
44	התפתחות ביצועי הלוואות צרכניות סולו ומדדי ביצוע עיקריים
46	שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק
47	השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק
47	תמצית החשיפות לשינויים בלתי צפויים בריבית
48	חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית
50	משך החיים הממוצע של הנכסים והתחייבויות
50	המגבלות על שיעורי החשיפה בכל מגזר הצמדה
50	נתונים אודות רגישות הון הבנק לשינויים במדד המחירים לצרכן
51	נתונים אודות רגישות הון הבנק לשינויים בשערי מטבע
52	יחס כיסוי נזילות
53	פרטים אודות שיעבוד מזומנים וניירות ערך

דו"ח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 ביוני 2017

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 10 באוגוסט 2017, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים של בנק ירושלים בע"מ (להלן: "הבנק" או "בנק ירושלים") והחברות הבנות שלו ליום 30 ביוני 2017. הדוחות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים והנחיותיו. הנתונים מוצגים בסכומים מדווחים. הכללים שיושמו בעריכת דוחות אלו הינם עקביים לכללים ששימשו בעריכת הדוח השנתי ליום 31 בדצמבר 2016. יש לעיין בדוחות אלה ביחד עם [הדוח השנתי של 2016](#).

פרק 1 - סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

1.1 תיאור תמציתי של הבנק ותחומי הפעילות העיקריים שלו

בנק ירושלים בע"מ נוסד בשנת 1963 כחברה ציבורית, כהגדרתה על פי פקודת החברות נוסח חדש התשמ"ג - 1983, בשם: בנק ירושלים לפיתוח ולמשכנתאות בע"מ. בשנת 1992 הציע הבנק את מניותיו לציבור, ובהתאמה הפך לחברה ציבורית, שמניותיה נסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ. בשנת 1996 שונה שם הבנק לשמו הנוכחי. לפרטים בדבר בעלי השליטה בבנק ראה [פרק בעלי השליטה בבנק בדוח ממשל תאגידי פרטים נוספים ונספחים לדוח השנתי](#). הבנק הינו תאגיד בנקאי, בעל רשיון בנק על פי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, ופועל כבנק מסחרי החל משנת 1998. הבנק נשען על בסיס לקוחות רחב של משקי בית, תושבי ישראל ותושבי חוץ ופועל בעיקר בתחומי המשכנתאות, אשראי צרכני, חסכונות ופיקדונות, מימון בניה למגורים ופעילות בשוק ההון. הנהלת הבנק שוכנת בקרית שדה התעופה (איירפורט סיטי). נכון לתאריך פרסום הדו"ח, הבנק פועל באמצעות 24 סניפים, הפזורים ברחבי הארץ, לפרטים אודות פרישת הרשת המתוכננת ראה להלן [בפרק תיאור היעדים והאסטרטגיה העסקית](#). לתיאור מגזרי הפעילות בהם פועל הבנק ראה להלן [בפרק תיאור עסקי התאגיד לפי מגזרי פעילות פיקוחיים](#).

1.2. מידע כספי תמציתי על המצב הכספי ותוצאות הפעולות

לרבעון שהסתיים ביום						
31/03/2016	30/06/2016	30/09/2016	31/12/2016	31/03/2017	30/06/2017	
מדדי ביצוע עיקריים (באחוזים):						
11.9%	8.9%	5.0%	3.0%	3.8%	3.0%	תשואת הרווח הנקי להון עצמי
3.2%	9.2%	4.7%	2.4%	4.1%	3.3%	תשואת הרווח הכולל להון עצמי ⁽¹⁾
0.64%	0.48%	0.27%	0.17%	0.22%	0.17%	תשואה לנכסים
9.7%	9.7%	9.7%	10.1%	10.1%	10.1%	יחס הון עצמי חובד 1
5.4%	5.2%	5.2%	5.3%	5.5%	5.5%	יחס המינוף
309%	390%	493%	458%	367%	367%	יחס כיסוי הנזילות
64.3%	78.5%	81.2%	81.5%	82.0%	82.2%	יחס יעילות (הוצאות תפעוליות ואחרות מסך כל ההכנסות)
מדדי איכות אשראי עיקריים (באחוזים):						
0.49%	0.12%	0.28%	0.32%	0.46%	0.58%	הוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור, נטו ⁽¹⁾
1.09%	1.03%	1.02%	1.04%	1.09%	1.09%	שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי
2.21%	2.11%	2.16%	2.01%	1.95%	2.29%	שיעור חובות פגומים או חובות בפיגור ל-90 ימים או יותר מתוך האשראי לציבור
0.51%	0.32%	0.35%	0.38%	0.33%	0.43%	שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מתוך אשראי ממוצע לציבור ⁽¹⁾
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד:						
22.4	17.2	9.9	6.1	7.6	6.0	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
6.3	17.7	9.3	4.8	8.2	6.7	סך הרווח הכולל
81.6	89.9	87.3	84.2	86.7	94.3	הכנסות ריבית, נטו
12.3	3.1	7.1	7.9	11.0	13.9	הוצאות בגין הפסדי אשראי
67.9	34.2	30.7	35.0	34.9	28.1	הכנסות שאינן מריבית
30.7	31.0	29.8	29.4	32.0	27.2	מזה: עמלות
96.2	97.4	95.8	97.1	99.7	100.6	הוצאות תפעוליות ואחרות
44.7	43.8	42.8	42.1	43.2	44.5	מזה: משכורות והוצאות נלוות
0.32	0.24	0.14	0.09	0.11	0.09	רווח נקי בסיסי ומדולל למניה רגילה
נתונים עיקריים מהמאזן:						
13,794.8	14,629.9	14,654.9	14,202.0	13,817.0	13,739.8	סך כל הנכסים
2,341.8	2,487.7	2,335.9	2,522.0	2,723.1	2,307.9	מזה: מזומנים ופיקדונות בבנקים
1,099.9	1,574.0	1,754.2	1,434.5	1,108.7	1,387.0	ניירות ערך
10,009.9	10,156.9	10,131.2	9,790.1	9,590.3	9,668.8	אשראי לציבור, נטו
13,004.5	13,821.9	13,846.2	13,393.7	13,003.5	12,923.7	סך כל ההתחייבויות
39.5	40.1	40.7	36.5	36.8	37.5	מזה: פיקדונות מבנקים
10,832.6	11,165.1	11,048.2	10,868.3	10,797.9	10,669.3	פיקדונות מהציבור
1,566.7	1,634.1	1,568.6	1,582.1	1,501.1	1,445.6	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
790.3	808.0	808.7	808.3	813.5	816.1	הון עצמי, המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
נתונים נוספים:						
7.164	7.835	7.919	7.694	7.937	7.887	מחיר מניה
0.0000	0.0000	0.1220	0.0738	0.0426	0.0255	דיבידנד שחולק למניה
0.22%	0.21%	0.20%	0.21%	0.23%	0.20%	יחס עמלות לנכסים

(1) במזמנים שנתיים אפקטיביים מהיתרה לסוף תקופה

1.3. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

זיהוי גורמי סיכון מובילים ומתפתחים

בהתאם למסמכי מדיניות ניהול הסיכונים השונים של הבנק ולהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, מבוצע ניטור שוטף אחר הסיכונים אליהם חשוף הבנק. ניטור זה נועד להבטיח היערכות מתאימה לניהול הסיכון, מניעת התממשותו וניטור הימצאות הבנק בתחום המגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון ובנק ישראל. בנוסף, הבנק מבצע מעקב הדוק אחר ההתפתחויות בשווקים הפיננסיים, בנתונים מאקרו כלכליים וברגולציה וחקיקה שחלות או עשויים לחול או להשפיע על הבנק, ואשר יחד עם האסטרטגיה העסקית ותמהיל הפעילות הקיים אמורים למנוע חשיפות הבנק לסיכונים משמעותיים. בטיפול בסיכונים שזוהו, הבנק מבחין, בין היתר, בין הסיכונים המובילים לבין הסיכונים המתפתחים אשר מזוהים באופן הבא:

- **סיכון מוביל** - מייצג גורם סיכון משמעותי אליו חשוף הבנק בעקבות הפעילות הנוכחית שלו או ההסכמים שהבנק צד להם אשר מידת החשיפה של הבנק אליו מדורגת, בהתאם למדיניות הבנק, כחשיפה ברמה "בינונית" או חמורה יותר. לפירוט בדבר גורמי הסיכון ודירוג מידת החשיפה/ ההשפעה על הבנק [ראה עמוד 75 בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2016](#).
- **סיכון מתפתח** - הינו סיכון אשר קיימת אי ודאות בקשר להתממשותו, אם בכלל, ולא ניתן להצביע על מידת ההשפעה האפשרית שלו. עם זאת, סיכון זה יקבל תשומת לב מיוחדת של הנהלת הבנק בהתוויית האסטרטגיה העסקית ומסגרת ניהול הסיכון המתאימה.

להלן ריכוז הסיכונים המתפתחים בבנק

הסיכון	תיאור הסיכון
סיכון רגולטורי	השלכות הרגולציה בכל הקשור להטלת מגבלות משמעותיות על פעילות הבנק והצבת דרישות מכבידות
סיכון ציות	סיכון הציאות הינו הסיכון שעל תאגיד תוטל סנקציה חוקית או רגולטורית, הפסד פיננסי מהותי או פגיעה במוניטין כתוצאה מכישלון שלו לציית לחוקים, תקנות, הוראות הרגולציה, הנהלים הפנימיים והקוד האתי
סיכון סייבר	אפשרות תקיפת הסייבר על מערכות IT של הבנק ואתרי הבנק
סיכון מקרו-כלכלי וסיכון משקי	סיכון שהבנק עשוי להיות מושפע ממנו בעקבות הרעה בנתונים מקרו כלכליים בישראל וסיכונים משקיים אחרים ובעיקר בגין שיעורי האבטלה

לפירוט נוסף אודות תיאור הסיכונים המתפתחים וניהולם [ראה עמודים 22-23 בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2016](#).

במהלך תקופת הדוח לא חלו שינויים מהותיים בסיכונים המתפתחים והמובילים בבנק.

1.4. תיאור היעדים והאסטרטגיה העסקית

לבנק תוכנית אסטרטגית אשר במרכזה צמיחה מבוקרת תוך מיקוד בפעילות קמעונאית מתמחה במשכנתאות והמשך פיתוח האשראי הצרכני.

לפרטים אודות היעדים האסטרטגיים של הבנק [ראה פרק 1.4 בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2016](#).

במהלך תקופת הדוח המשיך הבנק ביישום התוכנית האסטרטגית, בדגש על חיזוק הפתרונות הדיגיטליים וצמצום התלות הפיזית הקיימת ברכישת פתרונות בנקאיים. הבנק מתמקד בחדשנות מוצרית ובשכלול היכולות למכור פתרונות בנקאים באופן דיגיטלי חלקי או מלא ללא הגעה לסניף. בהתאם לכך החליט הבנק לעבות את המערך הדיגיטלי לצד חיזוק מוקדי השירות ופיתוח ערוצי מכירה מתקדמים נוספים.

במסגרת הראיה הכוללת של נקודות המגע עם הלקוח ובכלל זה המוקדים, האינטרנט והסלולארי מעדכן הבנק את פרישת הסניפים הנוכחית המורכבת מ-24 סניפים באמצעות הרחבה ועיבוי של הפעילות בחלק מסניפי הבנק לצד צמצום של כ-4 סניפים בשנים 2017-2018. כנדבך נוסף, במהלך חודש יוני 2017, השיק הבנק מיזם למכירת אשראי צרכני בנקודות מכירה קמעונאיות ובכך נותן מענה ללקוחות המבקשים לרכוש מוצרים במימון בנקאי באמצעים דיגיטליים. מהלך זה מאפשר לבנק להרחיב את הפיזור הגיאוגרפי שלו, תוך הגעה לקהל לקוחות נוסף, בעלי פרופיל סיכון נמוך יותר, אשר עד כה לא נימנה על קהל לקוחותיו.

כמו כן, במסגרת תהליך עדכון הפרישה השיק הבנק, לראשונה במערכת הבנקאית, מוקד ייעודי ליועצי המשכנתאות החיצוניים. המוקד מספק שירות מהיר ומקצועי ליועצי המשכנתאות מתוך מטרה לתת מענה באמצעות ערוץ זה ללקוחות

הבנק הנעזרים בשירותי היועצים.

בנק ירושלים רואה ביועצי המשכנתאות ערוץ חשוב וכחלק מיישום האסטרטגיה מתכנן להמשיך ולהשקיע בערוץ זה. במסגרת הטמעת השינוי האסטרטגי הוחלט להתמקד בהנגשה של פתרונות בנקאיים ללקוחות כל הבנקים ובכך לייצר תחרות אמיתית לבנק העיקרי בו מנהל הלקוח את חשבון העובר ושכ שלו. כחלק מהמיקוד בפתרונות המוצריים הבנק אינו מחייב את לקוחותיו לנהל את חשבון העו"ש אצלו ובהתאם לכך הוחלט לגבות מלקוחות אשר מנהלים בבנק חשבון עו"ש בלבד, עמלה בגין הפעולות המבוצעות בערוץ ישיר וערוץ פקיד. יודגש כי עיקר לקוחות הבנק, מנהלים בבנק מוצרים כדוגמת הלוואה או משכנתא או פיקדון ואלה ימשיכו ליהנות מפטור מלא מעמלות. העמלה החודשית מלקוחות העו"ש תיגבה החל מחודש אוגוסט 2017 והיא תהיה בסך של עמלת פעולה בערוץ פקיד ובסכום קבוע של 6.5 ש"ח ללא הגבלת מספר הפעולות. נדגיש כי גם לאחר שינוי זה עמלות העו"ש בבנק ירושלים הינן מהנמוכות במערכת הבנקאית. לפרטים נוספים [ראה ביאור 5ב10 לדוחות הכספיים](#).

1.5. אירועים לאחר תאריך המאזן

לפרטים אודות הסכם עם רשויות המס [ראה להלן בפרק רווח ורווחיות בסעיף מיסים על ההכנסה](#).
לפרטים אודות תובענה ייצוגית שהוגשה כנגד הבנק ביום 6 באוגוסט 2017, [ראה בביאור 5ב10 לדוחות הכספיים](#).

פרק 2 - הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

2.1 מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

התפתחויות בסביבה הכלכלית

שיעור האבטלה בישראל לסוף הרבעון השני של שנת 2017 עמד על 4.5%, לעומת שיעור של 4.2% ברבעון הראשון של 2017.

בחודש מרץ 2015 הוריד בנק ישראל את הריבית ב-0.15%, לשיעור של 0.1% והיא נותרה ברמה זו עד סוף הרבעון השני של 2017.

במחצית הראשונה של שנת 2017 מדד ת"א 35 רשם ירידה של כ-2.5%, מדד ת"א 125 רשם עלייה של כ-0.5%. מדד איגרות החוב הממשלתיות הלא צמודות רשם עלייה של כ-1.3%, מדד איגרות החוב הממשלתיות הצמודות רשם ירידה של כ-0.5% (ריאלית) ומדד התל בונד 60 רשם עלייה של כ-2.7%. המחזור היומי הממוצע במניות ובתעודות סל הסתכם ב-1.5 מיליארד שקלים, ירידה של כ-3.17% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. מתחילת שנת 2017 הנפקות והקצאות של מניות על ידי חברות ישראליות בארץ ובחו"ל הסתכמו כ-6.7 מיליארד שקלים, עלייה של כ-66.7% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

מדד המחירים לצרכן בגין המחצית הראשונה של שנת 2017 לא השתנה (מדד יוני 2017 לעומת מדד דצמבר 2016), מדד המחירים לצרכן הידוע במחצית הראשונה של שנת 2017 עלה ב-0.7% (מדד מאי 2017 לעומת מדד נובמבר 2016). שער השקל מול הדולר התחזק במחצית הראשונה של 2017 בשיעור של כ-9.1% ומול האירו ב-1.4%.

על פי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מתחילת השנה ועד חודש מאי מדד מחירי הדירות רשם עלייה של 1.2%. בשלושת החודשים האחרונים מרץ-מאי 2017 נמכרו כ-6,120 דירות חדשות, ירידה של כ-7.7% לעומת מספר הדירות החדשות שנמכרו בשלושת החודשים הקודמים (דצמבר 2016 - פברואר 2017).

ברבעון השני של שנת 2017 בוצעו במערכת הבנקאית הלוואות לדיוור בסך 3.8 מיליארד ש"ח, בדומה לביצועים ברבעון הקודם. במגזר השקלי שיעור הריבית הממוצע עמד על 3.2% ובמגזר צמוד המדד על 3.7%, זאת לעומת ריבית של 3.3% ו-3.8% ברבעון הקודם בהתאמה (ירידה של כ-0.1 נקודות האחוז בשני המגזרים).

2.2 התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

רווח ורווחיות

הרווח הנקי במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכם ב-13.6 מיליוני ש"ח, לעומת 39.6 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עיקר הקיטון נובע ממימוש אגרות חוב זמינות למכירה שהניב רווח נקי של כ-21.0 מיליוני ש"ח במחצית המקבילה אשתקד. בנטרול רווח זה הרווח הנקי למחצית המקבילה אשתקד הסתכם ב-18.6 מיליוני ש"ח, הקיטון בשיעור של 27% ברווח הנקי למחצית הראשונה של שנת 2017 לעומת הרווח לאחר הנטרול האמור לעיל בתקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקרו מגידול בהפרשה להפסדי אשראי ומגידול בהוצאות תפעוליות ואחרות.

תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי הממוצע במחצית הראשונה של שנת 2017 הייתה 3.4% לעומת 10.2% בתקופה המקבילה אשתקד, בנטרול הרווח ממימוש אגרות החוב הזמינות למכירה, כאמור לעיל, התשואה אשתקד הייתה 4.7%.

הרווח הנקי ברבעון השני של שנת 2017 הסתכם ב-6.0 מיליוני ש"ח, לעומת 17.2 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, עיקר הקיטון נובע מגידול בהפרשה להפסדי אשראי.

תשואת הרווח הנקי על ההון העצמי הממוצע ברבעון השני של שנת 2017 הייתה 3.0% לעומת 8.9% ברבעון המקביל אשתקד.

הכנסות והוצאות ריבית

במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמו הכנסות ריבית, נטו ב-181.0 מיליוני ש"ח, לעומת 171.5 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-6%.

ברבעון השני של שנת 2017 הסתכמו הכנסות ריבית, נטו ב-94.3 מיליוני ש"ח, לעומת 89.9 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

הגידול מול התקופות המקבילות נובע בעיקר מהשפעת מדד המחירים לצרכן ומשיפור במרווחי הריבית שקוזזו חלקית על ידי קיטון בהיקפי הפעילות.

התפתחויות בשיעורי הכנסות והוצאות

להלן פערי הריבית בין נכסים כספיים להתחייבויות במגזרי ההצמדה השונים:

לששה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2016	2017	2016	2017	
3.06%	3.03%	3.12%	2.95%	לא צמוד
2.35%	2.81%	3.07%	3.37%	צמוד למדד ⁽¹⁾
1.68%	2.05%	1.66%	2.08%	מט"ח וצמוד מט"ח ⁽²⁾
2.68%	2.83%	2.87%	2.93%	סך הכל פער הריבית

להלן היקף הפעילות והתרומה להכנסות ריבית, נטו של מגזרי ההצמדה השונים:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
30 ביוני 2016			30 ביוני 2017		
תרומה להכנסות ריבית, נטו	היקף פעילות		תרומה להכנסות ריבית, נטו	היקף פעילות	
במיליוני ש"ח	ב-%	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	ב-%
57.5	64%	61%	57.2	61%	63%
24.6	27%	28%	29.5	31%	27%
7.8	9%	11%	7.6	8%	10%
89.9	100%	100%	94.3	100%	100%

לששה חודשים שהסתיימו ביום					
30 ביוני 2016			30 ביוני 2017		
תרומה להכנסות ריבית, נטו	היקף פעילות		תרומה להכנסות ריבית, נטו	היקף פעילות	
במיליוני ש"ח	ב-%	ב-%	במיליוני ש"ח	ב-%	ב-%
115.8	68%	60%	116.6	64%	63%
39.7	23%	28%	48.9	27%	27%
16.0	9%	12%	15.5	9%	10%
171.5	100%	100%	181.0	100%	100%

- (1) הכנסות המגזר הצמוד כוללות גם הפרשי הצמדה ואינן כוללות השפעת מכשירים נגזרים.
 (2) הכנסות מגזר המט"ח אינן כוללות הפרשי שער על הקרן והשפעת מכשירים נגזרים.

למירוט נרחב ראה [נספח - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות מאוחדות שלו וניתוח שינויים בהכנסות והוצאות ריבית](#), חלק ג' בדוח ממשל תאגידי פרטים נוספים ונספחים לדוח זה.

הוצאות בגין הפסדי אשראי

הוצאות בגין הפסדי אשראי במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמו בכ-24.9 מיליוני ש"ח, לעומת כ-15.4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-62%. עיקר הגידול נובע מגידול במחיקות החשבונאיות ועלייה בהפרשה הקבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים שלא לדוור.

הוצאות בגין הפסדי אשראי ברבעון השני של שנת 2017 הסתכמו בכ-13.9 מיליוני ש"ח, לעומת כ-3.1 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. עיקר הגידול נובע מגידול במחיקות החשבונאיות ועלייה בהפרשה הקבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים שלא לדוור ברבעון הנוכחי. וכן מעדכון התקופה לחישוב שיעור ההפרשה הממוצע בהתאם להוראות בנק ישראל ברבעון המקביל אשתקד.

להלן שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופה, בפריסה רבעונית, במונחים שנתיים אפקטיביים:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
31/03/2016	30/06/2016	30/09/2016	31/12/2016	31/03/2017	30/06/2017
0.49%	0.12%	0.28%	0.32%	0.46%	0.58%
0.33%	(0.18%)	(0.06%)	(0.03%)	0.11%	0.08%
0.38%	0.09%	0.2%	0.24%	0.35%	0.38%

לפירוט נוסף ראה להלן במסגרת הדיון על התפתחות האשראי לציבור והדיון על סיכון האשראי המופיעים [בפרק 3.1](#) לדוח זה [ובביאורים 6 ו-13](#) לדוח הכספי.

הכנסות שאינן מריבית

הכנסות שאינן מריבית במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמו ב-63.0 מיליוני ש"ח, לעומת 102.1 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, כמפורט להלן:

בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית במחצית הראשונה של שנת 2017 נרשמו הוצאות בסך 1.9 מיליוני ש"ח, לעומת הכנסות של 32.4 מיליוני ש"ח שנרשמו במחצית המקבילה אשתקד. עיקר הקיטון נובע ממימוש אגרות חוב זמינות למכירה בסך של 35.2 מיליוני ש"ח במחצית המקבילה אשתקד.

העמלות במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמו ב-59.2 מיליוני ש"ח, לעומת 61.7 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-4%, הנובע בעיקרו מקיטון בהכנסות מפעילות ניירות ערך.

הכנסות אחרות במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמו ב-5.7 מיליוני ש"ח, לעומת 8.0 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הכנסה זו כוללת בעיקר הפחתת הכנסה נדחית בגין רווח מרכישת כלל פיננסים כמפורט בביאור 1.4 לדוחות הכספיים.

הכנסות שאינן מריבית ברבעון השני של שנת 2017 הסתכמו ב-28.1 מיליוני ש"ח, לעומת 34.2 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, קיטון של כ-18% הנובע בעיקרו מהוצאה בסך 1.9 מיליוני ש"ח בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית לעומת הכנסה של 0.3 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד וכן מקיטון מהכנסות מפעילות ניירות ערך.

הוצאות

ההוצאות התפעוליות והאחרות במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמו ב-200.3 מיליוני ש"ח, לעומת 193.6 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-3%.

ההוצאות התפעוליות והאחרות ברבעון השני של שנת 2017 הסתכמו ב-100.6 מיליוני ש"ח, לעומת 97.4 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ-3%.

עיקר הגידול מול התקופות המקבילות אשתקד נובע מגידול בהוצאות הפרסום ובהוצאות המחשוב.

הוצאות השכר במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמו ב-87.7 מיליוני ש"ח, לעומת 88.5 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון של כ-1%.

הוצאות השכר ברבעון השני של שנת 2017 הסתכמו ב-44.5 מיליוני ש"ח, לעומת 43.8 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ-2%.

הפרשה למיסים

ההפרשה למיסים על הרווח במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכמה בסך של כ-5.2 מיליוני ש"ח, לעומת 25.0 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור המס האפקטיבי הינו 29.8%, לעומת 38.7% בתקופה מקבילה אשתקד ולעומת שיעור מס סטטוטורי של 35.0% לשנת 2017.

הקיטון בשיעור המס האפקטיבי לעומת אשתקד נובע בעיקר מהורדת שיעור המס בתקופה המקבילה אשתקד אשר גרמה לקיטון בנכסי המס הנדחה כנגד הוצאות מס. השפעת אירוע זה הינה גידול בשיעור המס האפקטיבי של 7 נקודות האחוז.

ההפרש בין שיעור המס האפקטיבי בשנת 2017 לשיעור המס הסטטוטורי נובע בעיקר מהכנסות בשיעור מס מופחת. במהלך חודש יולי 2017, נחתם בין הבנקים לרשויות המס הסכם בנושא התרת ההפרשה בגין הלוואות לדיור בניכוי לצרכי מס. על פי ההסכם החל משנת 2014 ההפרשה תותר בניכוי בשיעור של 35% מן התנועה השנתית. הסכם זה מתקן הסכם קודם משנת 2012 לפיו הותר לניכוי כל סכום ההפרשה. השפעת ההסכם על התוצאות הכספיות של הבנק אינה מהותית.

התפתחויות בסעיפי רווח כולל אחר

הרווח הכולל האחר (לאחר השפעת המס) במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכם בסך של כ-1.3 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד כולל אחר בסך של כ-15.6 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר השינוי נובע בשל רווח ממימוש אגרות חוב זמינות למכירה בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הכולל האחר (לאחר השפעת המס) ברבעון השני של שנת 2017 הסתכם בסך של כ-0.7 מיליוני ש"ח, לעומת 0.5 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

לפרטים נוספים אודות הרווח הכולל האחר ראה [ביאור 4](#) לדוחות הכספיים.

לפרטים אודות קרן הונית שלילית בחלוקה לטווחים של משך הזמן ושיעור הירידה ראה [ביאור 5](#) לדוחות הכספיים.

סך הכל הרווח הכולל במחצית הראשונה של שנת 2017 הסתכם בסך של כ-14.9 מיליוני ש"ח, לעומת כ-24.0 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

סך הכל הרווח הכולל ברבעון השני של שנת 2017 הסתכם בסך של כ-6.7 מיליוני ש"ח, לעומת כ-17.7 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, עיקר הירידה נובעת מגידול בהפרשה להפסדי אשראי כפי שפורט לעיל.

2.3. ההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון, הלימות ההון והמינוף

ההתפתחויות בסעיפי הנכסים וההתחייבויות

סך כל המאזן ליום 30 ביוני 2017, הסתכם ב-13,740 מיליוני ש"ח, לעומת 14,202 מיליוני ש"ח בתום שנת 2016, קיטון של כ-3%.

נכסים נזילים

יתרת הנכסים הנזילים (מזומנים, פיקדונות בבנקים וניירות ערך) ליום 30 ביוני 2017, הסתכמה ב-3,695 מיליוני ש"ח, לעומת 3,957 מיליוני ש"ח בתום שנת 2016, קיטון של כ-7%.

יתרת המזומנים והפיקדונות בבנקים ליום 30 ביוני 2017, הסתכמה ב-2,308 מיליוני ש"ח, לעומת 2,522 מיליוני ש"ח בתום שנת 2016, קיטון של כ-8%.

להלן התפתחות תיק ניירות הערך (במיליוני ש"ח):

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	תנועות שוטפות ⁽¹⁾	שערך ⁽²⁾	יתרה ליום 30 ביוני 2017	שינוי יתרות ב-%
ניירות ערך זמינים למכירה	877	(111)	(11)	755	(14%)
ניירות ערך למסחר	558	76	(2)	632	13%
סה"כ תיק ניירות ערך⁽³⁾	1,435	(35)	(13)	1,387	(3%)

(1) כולל קניות, מכירות, פדיונות ותקבולי ריבית.

(2) כולל רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן בניירות ערך זמינים למכירה ובניירות ערך למסחר, הכנסות מריבית, הפרשי שער ושערך.

(3) מזה השאלות לתיק הנוסטרו ליום 31 בדצמבר 2017, בסך 468 מיליוני ש"ח לעומת 312 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016.

אשראי לציבור

להלן התפתחות תיק האשראי (במיליוני ש"ח):

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	ביצועים בתקופה ⁽¹⁾	פירעונות בתקופה ⁽²⁾	יתרה ליום 30 ביוני 2017	שינוי יתרות-%
אשראי לדיור	7,014	619	(574)	7,059	1%
הלוואות צרכניות סולו	935	409	(321)	1,023	9%
סך הכל אשראי לדיור וצרכני	7,949	1,028	(895)	8,081	2%
אשראי עסקי למעט נכסים מסחריים	954	342	(379)	917	(4%)
אשראי לרכישת נכסים מסחריים	461	63	(70)	454	(1%)
אחר	529	47	(254)	322	(39%)
סך הכל אשראי לציבור נטו	9,893	1,480	(1,598)	9,775	(1%)
הפרשה להפסדי אשראי	(103)			(106)	(3%)
סך הכל אשראי לציבור בניכוי הפרשה להפסדי אשראי	9,790			9,669	(1%)⁽³⁾

(1) לא כולל מיחזורים.

(2) כולל צבירת ריבית, הפרשי הצמדה והפרשי שער בתקופת הדוח.

(3) בהשוואה ליתרת אשראי לציבור ליום 30 ביוני 2016, חל קיטון של כ-4.8%.

לפירוט נוסף ראה להלן במסגרת הדיון על התפתחות האשראי לציבור והדיון על סיכון האשראי המופיעים [בפרק 3.1](#) לדוח זה וכן [בדוח על הסיכונים](#) ליום 30 ביוני 2017, המוצג באתר האינטרנט של הבנק.

פיקדונות הציבור

להלן הרכב פיקדונות הציבור (במיליוני ש"ח):

השינוי באחוזים	31 בדצמבר 2016	30 ביוני 2017	
0.1%	8,450	8,456	פיקדונות של אנשים פרטיים ⁽¹⁾
(20.9%)	1,005	778	פיקדונות של גופים מוסדיים
0.1%	1,413	1,435	פיקדונות של תאגידים ואחרים
(1.8%)⁽³⁾	10,868	10,669	סה"כ פיקדונות הציבור⁽²⁾

- (1) מזה סך של 2,600 מיליוני ש"ח לאנשים פרטיים אשר יש להם חשבון עו"ש פעיל בבנק (ליום 31 בדצמבר 2016 - 2,636 מיליוני ש"ח).
 (2) כ-55% מפיקדונות הציבור הינם עד 1 מיליון ש"ח, וכ-79% מהפיקדונות הם של אנשים פרטיים
 (3) בהשוואה ליתרת פיקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2016 חל קיטון של כ-4.4%.

לפרטים אודות סוגי פיקדונות ופיקדונות לפי סדר גודל ראה [ביאור 7](#) לתמצית הדוחות הכספיים.

פעילות חוץ מאזנית בניירות ערך המוחזקים בידי הציבור

נכון ליום 30 ביוני 2017, מספר הלקוחות המחזיקים תיקי ניירות ערך במשמרת הבנק עומד על כ-14 אלפי לקוחות. שווי תיקי ניירות ערך של לקוחות אלה ליום 30 ביוני 2017, עומד על כ-10.8 מיליארדי ש"ח, לעומת כ-10.0 מיליארדי ש"ח בסוף שנת 2016.

ניירות ערך שהושאלו

יתרת ניירות ערך שהושאלו הסתכמו ביום 30 ביוני 2017 בכ-546 מיליוני ש"ח (מזה 468 מיליוני ש"ח עבור תיק הנוסטרו), לעומת כ-590 מיליוני ש"ח בתום שנת 2016 (מזה 312 מיליוני ש"ח עבור תיק הנוסטרו). הקיטון נובע מירידה בהיקף השאלות ניירות ערך ללקוחות הבנק.

אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים

יתרת אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים הסתכמה ביום 30 ביוני 2017 ב-1,446 מיליוני ש"ח (מזה יתרת כתבי התחייבות נדחים בסך של 395 מיליוני ש"ח), לעומת 1,582 מיליוני ש"ח בתום שנת 2016 (מזה יתרת כתבי התחייבות נדחים בסך של 465 מיליוני ש"ח). עיקר השינוי ביתרה נובע מפדיון של אגרות חוב על פי תנאי הפירעון המקורי שלהן.

נכסים והתחייבויות בגין מכשירים נגזרים

יתרת נכסים בגין מכשירים נגזרים הסתכמה ביום 30 ביוני 2017 ב-77 מיליוני ש"ח (מזה כ-72 מיליוני ש"ח הינם עבור פעילות לקוחות), לעומת 151 מיליוני ש"ח בתום שנת 2016. (מזה כ-144 מיליוני ש"ח הינם עבור פעילות לקוחות).
 יתרת התחייבויות בגין מכשירים נגזרים הסתכמה ביום 30 ביוני 2017 ב-77 מיליוני ש"ח (מזה כ-72 מיליוני ש"ח הינם עבור לקוחות), לעומת 147 מיליוני ש"ח בתום שנת 2016. (מזה כ-144 מיליוני ש"ח הינם עבור פעילות לקוחות).

הון והלימות הון

להלן טבלה המציגה יחס הלימות הון, יחס מינוף ותשואה להון בפריסה רבעונית (באחוזים)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום						
31/03/2016	30/06/2016	30/09/2016	31/12/2016	31/03/2017	30/06/2017	
5.7%	5.5%	5.5%	5.7%	5.9%	5.9%	הון למאזן
9.7%	9.7%	9.7%	10.1%	10.1%	10.1%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ⁽¹⁾
13.3%	14.6%	14.0%	14.5%	14.6%	14.5%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
5.4%	5.2%	5.2%	5.3%	5.5%	5.5%	יחס המינוף
9.4%	9.5%	9.7%	9.8%	9.9%	9.9%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים
12.9%	13.0%	13.2%	13.3%	13.4%	13.4%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים

- (1) ההון העצמי רובד 1 לנכסי סיכון כמעט שאינו כולל השפעת הוראות מעבר ואינו כולל התאמות הנובעות מהקלות בשל תוכנית התייעלות.

להלן תנועה בהון עצמי, הון עצמי רובד 1, הון עצמי רובד 2 והון כולל (במיליוני ש"ח)

הון כולל	הון עצמי רובד 2	הון עצמי רובד 1	הון עצמי	
1,152.5	352.1	800.4	808.3	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
13.6	-	13.6	13.6	רווח נקי לתקופה ⁽¹⁾
(4.8)	-	(4.8)	(4.8)	דיבידנד שחולק
(2.3)	-	(2.3)	(2.3)	דיבידנד שהוכרז
1.3	-	1.3	1.3	רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
(2.0)	(2.0)	-	-	שינוי ביתרת כתבי התחייבות נדחים המוכרים כהון רובד 2
(0.6)	(0.6)	-	-	שינוי בהפרשה קבוצתית המוכרת כהון רובד 2
(4.5)	-	(4.5)	-	אחר
1,153.2	349.5	803.7	816.1	יתרה ליום 30 ביוני 2017

(1) ראה לעיל פירוט רווח ורווחיות [בפרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר](#).

ביום 30 במאי 2013, פרסם בנק ישראל הוראות נוהל בנקאי תקין מעודכנות המאמצות את המלצות באזל II ובאזל III החל מיום 1 בינואר 2014 במערכת הבנקאית בישראל (הוראות ניהול בנקאי תקין 201 - 211).

על פי הוראות אלה על הבנק לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי לנכסי סיכון משוקללים של 9% וביחס הון כולל מזערי לנכסי סיכון משוקללים של 12.5% החל מיום 1 בינואר 2015. ביום 28 בספטמבר 2014, פרסם המפקח על הבנקים הנחיות בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור, בהתאם להנחיות המערכת הבנקאית נדרשת להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור. על הבנקים להגדיל את יעד ההון המזערי בשיעורים רבעוניים של 0.125% מיתרת הלוואות לדיור החל מיום 1 באפריל 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017.

בהתאם להנחיות המפקח המצויינות לעיל, יחס הון עצמי רובד 1 מזערי הנדרש מהבנק ליום 30 ביוני 2017, הינו 9.9%. קביעת יעדי ההון מהווה שלב התחלתי ומהותי בתהליך תכנון ההון כאשר יתר השלבים נגזרים ממנו שכן יעד ההון המזערי שקבע בנק ישראל מהווה, למעשה, מגבלת תכנון. יעד ההון נקבע תוך התחשבות בסביבה הרגולטורית והאסטרטגיה העסקית של הבנק. בהמשך לאמור לעיל ובמסגרת דיוני, הנחה הדירקטוריון את ההנהלה להכין תכנית פעולה ארוכת טווח הכוללת מתווה עולה בו יחס הון רובד 1 יגיע במדורג לשיעור של 10.5% בסוף שנת 2019.

הון רובד 2

יתרת כתבי התחייבויות נדחים שהונפקו לציבור ופיקדונות נדחים שגויסו ממשקי בית ומלקוחות מוסדיים, הנכללת בהון רובד 2 לצורך חישוב יחס ההון לרכיבי הסיכון, הסתכמה ב-30 ביוני 2017 ב-261.3 מיליוני ש"ח, לעומת 263.3 מיליוני ש"ח בתום שנת 2016.

ביום 9 ביוני 2016, הנפיקה ירושלים מימון והנפקות (2005) בע"מ, חברת בת בשליטה ובבעלות מלאה של הבנק (להלן: "חברת הבת"), 128.4 מיליוני ש"ח כתבי התחייבות נדחים מותנים, סדרה 11 מסוג COCO (Contingent Convertibles) הכוללים גם מנגנון לספיגת הפסדים באמצעות מחיקת קרן. כתבי התחייבות הונפקו באמצעות דוח הצעת מדף מיום 7 ביוני 2016 והודעה משלימה מיום 9 ביוני 2016. כתבי התחייבות עומדים בתנאי הוראות נב"ת 202 ומוכרים על ידי המפקח על הבנקים כהון רובד 2.

לפרטים נוספים אודות ההנפקה [ראו בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2016](#).

יחס מינוף

31 בדצמבר		30 ביוני		
2016	2016	2017		
800.4	800.6	803.7		הון רובד 1
14,290.8	14,719.7	13,828.1		סך חשיפות מאזניות
648.6	673.2	688.9		חשיפות חוץ מאזניות אחרות (לאחר מקדמי המרה לחשיפות מאזניות)
41.6	31.0	46.1		סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
(7.9)	(7.4)	(12.4)		סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון עצמי רובד 1
14,973.1	15,416.5	14,550.7		סך החשיפות
5.3%	5.2%	5.5%		יחס המינוף
5.0%	5.0%	5.0%		יחס המינוף המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים

ביום 28 באפריל 2015, פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות סיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

בהתאם להוראה, תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שיידרש מהבנק הוא 5%.

תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס המינוף החל מיום 1 בינואר 2018. תאגיד בנקאי, אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, לא ירד מהסף שנקבע בהוראה.

הבנק עומד ביחס המינוף הקבוע בהוראה.

מדיניות חלוקת דיבידנדים וחלוקת דיבידנדים

ביום 27 באפריל 2017, החליט דירקטוריון הבנק לאמץ מדיניות חלוקת דיבידנד מעודכנת ("מדיניות חלוקת דיבידנד"). בהתאם למדיניות זו, ניתן יהיה לחלק כדיבידנד עד 30% מהרווח הנקי של הבנק בהתאם לדוחות הכספיים של הבנק ובכפוף, בין היתר, לכך שהבנק יעמוד ביעדי הלימות ההון הרגולטורים החלים עליו גם לאחר חלוקת הדיבידנד. עוד נקבע במדיניות, כי בהגעה ליעדי הלימות ההון ארוכי הטווח ובמתווה עולה כפי שהנחה הדירקטוריון את הנהלת הבנק לפעול על פיהן (נכון למועד הדוח המידי, 10.5% יחס הון עצמי רובד 1), ניתן יהיה לחלק דיבידנד בסכום של עד 50% מהרווח הנקי ובכפוף לעמידה בכל יתר התנאים הדרושים לחלוקה על פי דין ולמגבלות החלות על הבנק (לפרטים אודות מדיניות חלוקת הדיבידנד הקודמת של הבנק [ראה ביאור 25אב\) לדוח הכספי של הבנק לשנת 2016](#).

חלוקת הדיבידנד בפועל כפופה להחלטות פרטניות של הדירקטוריון בטרם כל חלוקה, ובכפוף להוראות הדין שחלות על חלוקת דיבידנד ובכלל זה הוראות חוק החברות, התשנ"ט - 1999 והוראות בנק ישראל ולמגבלות החלות על הבנק, ולכן נסיבות מסוימות יכול וימנעו מהבנק את האפשרות לחלק דיבידנד.

מדיניות חלוקת הדיבידנד תישאר בתוקפה כל עוד לא החליט הדירקטוריון אחרת ועשויים להיות בה שינויים מעת לעת ואין באמור בה כדי לגרוע מסמכות דירקטוריון הבנק להחליט מעת לעת בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין ובהוראות רגולטוריות החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או על שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד בגין תקופה מסוימת.

מובהר בזה, למען הסר ספק, כי אין באישור מדיניות חלוקת דיבידנד כדי ליצור התחייבות כלפי צד שלישי כלשהו לחלוקה של דיבידנד בפועל ו/או מועדי תשלום דיבידנד ו/או שיעורו וכי כל חלוקה של דיבידנד בפועל יהיה כפוף לעמידה בכל התנאים הדרושים לחלוקה על פי דין ולמגבלות החלות על הבנק בהתייחס לחלוקה ולהחלטה ספציפית של הדירקטוריון. המידע האמור לעיל בדבר חלוקת הדיבידנד מהווה מידע צופה פני עתיד, העשוי שלא להתממש כולו או חלקו או להתממש באופן שונה מכפי שנצפה. מידע זה מתבסס על הערכות ותחזיות שונות שהיו בפני דירקטוריון הבנק. מידע זה יכול שלא יתממש בשל שינויים העשויים לחול בגורמים שונים שאינם בשליטת הבנק בלבד. הגורמים המשפיעים כוללים תחזיות והערכות לגבי שינויים במצב הכלכלי במשק, חקיקה, הוראות גורמי פיקוח ואחרים ושינויים ברווחיות הבנק בתכנית האסטרטגית, ובתכנית העבודה.

במהלך תקופת הדוח חולק דיבידנד בסך של 4.8 מיליוני ש"ח.

לאחר תאריך המאזן ביום 9 ביולי 2017, חולק דיבידנד בסך 2.3 מיליוני ש"ח.

לפרטים נוספים אודות חלוקת הדיבידנדים [ראה ביאור 16](#) לדוח הכספי.

2.4. תיאור עסקי התאגיד הבנקאי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

הבנק פועל באמצעות מטה הבנק, סניפיו וחברות בנות ומספק מגוון שירותים בנקאיים בחמישה מגזרי פעילות עיקריים. גישת ההנהלה לפילוח פעילות הבנק אינה שונה מהותית מגישת פילוח המגזרים הפיקוחית כמתואר להלן:

- **מגזר משקי הבית** - לקוחות המגזר הינם אנשים פרטיים (למעט אלה הנכללים במגזר בנקאות פרטית).
 - **מגזר בנקאות פרטית** - לקוחות המגזר הינם אנשים פרטיים להם יתרת תיק נכסים פיננסיים העולה על 3 מיליוני ש"ח.
 - **מגזר עסקי** - לקוחות המגזר הינם חברות בניה, קבלנים וחברות נדל"ן, תאגידים ועמותות.
 - **מגזר מוסדיים** - לקוחות המגזר כוללים חברי בורסה המנהלים כספי לקוחות, חברות ביטוח וגופים מוסדיים נוספים.
 - **מגזר ניהול פיננסי** - המגזר כולל את פעילות הנוסטרו של הבנק ופעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק. להלן הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:
 - **הכנסות ריבית, נטו** - מרווח המתקבל מההפרש בין ריבית האשראי שהועמד ללקוחות המגזר לבין מחיר הכסף (מחיר ההעברה הכלכלי התואם את מגזר ההצמדה ואת מח"מ האשראי).
 - וכן רווח המתקבל מההפרש בין ריבית הפיקדון שניתן ללקוחות המגזר לבין מחיר הכסף (מחיר ההעברה הכלכלי התואם את מגזר ההצמדה ואת מח"מ הפקדון).
 - **הכנסות שאינן מריבית** - הכנסות שאינן מריבית נזקפות ישירות למגזר בו מסווגת פעילות הלקוח.
 - **הוצאות בגין הפסדי אשראי (לרבות ההפרשה הקבוצתית)** - ההפרשה נזקפה למגזר הפעילות בו מסווגת פעילות הלקוח אשר בגינה בוצעה ההפרשה. באופן דומה, גביה מהפרשה שבוצעה או הקטנתה יוחסה אף היא למגזר בו מסווגת פעילות הלקוח.
 - **הוצאות תפעוליות ואחרות** - הוצאות ישירות הניתנות לזיהוי, נזקפו ספציפית למגזרי הפעילות. יתרת הוצאות העקיפות או ההוצאות הישירות שלא ניתן היה לשייכן באופן ספציפי, יוחסו על פי מודל לפיו הוצאות אלו מיוחסות בהתאם לחלקן היחסי של המשרות הישירות במגזר מסך המשרות בבנק המהווה אומדן מיטבי להיקף פעילות הלקוח במגזר הפעילות.
 - **מיסים על הכנסה** - המיסים חושבו על פי שיעור המס האפקטיבי, ויוחסו בהתאם לכל מגזר.
- לפרטים אודות הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים [ראה ביאור 12](#) לדוחות הכספיים.

להלן פירוט הרווח הנקי (הפסד) לפי מגזרי פעילות:

לתקופה של ששה חודשים שהסתיימה ביום 30 ביוני			
מגזרים	2017	2016	שינוי
	מיליוני ש"ח		ב-%
משקי בית	2.0	5.2	(62%)
בנקאות פרטית	(1.6)	(1.8)	(11%)
עסקים קטנים וזעירים	10.4	9.5	9%
עסקים בינוניים וגדולים*	4.7	4.9	(4%)
גופים מוסדיים	(8.1)	(5.6)	45%
מגזר ניהול פיננסי	6.2	27.4	(77%)
סך הכל	13.6	39.6	(66%)

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 ביוני			
מגזרים	2017	2016	שינוי
	מיליוני ש"ח		ב-%
משקי בית	(1.3)	7.2	-
בנקאות פרטית	(1.1)	(1.2)	(8%)
עסקים קטנים וזעירים	4.2	5.2	(19%)
עסקים בינוניים וגדולים*	3.1	2.9	7%
גופים מוסדיים	(4.9)	(3.3)	48%
מגזר ניהול פיננסי	6.0	6.4	(6%)
סך הכל	6.0	17.2	(65%)

להלן פירוט היתרות הממוצעות של הנכסים וההתחייבויות ששימשו למגזרי פעילות:

מגזרים	נכסים		התחייבויות		שינוי	ב-%
	ליום 30 ביוני		ליום 30 ביוני			
	2017	2016	2017	2016		
	מיליוני ש"ח		מיליוני ש"ח			
משקי בית	8,334.4	8,290.3	6,589.0	6,857.5	1%	(4%)
בנקאות פרטית	8.2	7.8	1,594.1	1,571.8	5%	1%
עסקים קטנים וזעירים	982.9	1,340.5	975.9	1,007.1	(27%)	(3%)
עסקים בינוניים וגדולים*	521.2	644.5	497.9	464.7	(19%)	7%
גופים מוסדיים	5.0	42.8	1,048.0	1,097.0	(88%)	(4%)
מגזר ניהול פיננסי	3,809.6	3,681.2	2,143.7	2,216.7	(3%)	(3%)
סך הכל	13,661.3	14,007.0	12,848.6	13,214.8	(2%)	(3%)

* מגזר זה כולל את הפעילויות עם העסקים הגדולים, אשר היקפן אינו מהותי.

מגזר משקי בית

במסגרת פעילות מגזר משקי הבית מספק הבנק מגוון של שירותים ומוצרים פיננסיים עבור אנשים פרטיים (אשר אינם נמנים עם לקוחות מגזר "בנקאות פרטית"). המוצרים העיקריים העומדים לרשות לקוחות הבנק במסגרת מגזר פעילות זה כוללים: הלוואות לרכישת דירת מגורים ונכסים מסחריים, הלוואות לכל מטרה בביטחון דירת מגורים, הלוואות צרכניות וכרטיסי אשראי, חשבונות עו"ש, פיקדונות וחשכונות, מסגרות עובר ושב, פעילות בשוק ההון בניירות ערך וייעוץ השקעות. מרבית לקוחות הבנק המשתייכים למגזר פעילות זה, מקבלים מהבנק שירותי בנקאות באמצעות סניפי הבנק ובאמצעות מוקד הלקוחות של הבנק.

במחצית הראשונה לשנת 2017, הכנסות מגזר זה מהוות כ-71% מהכנסות הבנק והוצאות מגזר זה מהוות כ-73% מכלל הוצאות הבנק.

לפרטים נוספים אודות סיכונים בתיק הלוואות לדיור וסיכונים בתיק הלוואות לאנשים שאינם לדיור [ראה להלן](#) [בפרק סקירת הסיכונים](#).

להלן תמצית תוצאות פעילות המגזר (במיליוני ש"ח):

לששה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני					
2016			2017		
סך הכל משקי בית	אחר	הלוואות לדיור	סך הכל משקי בית	אחר	הלוואות לדיור
127.9	65.3	62.6	142.1	75.4	66.7
35.3	21.0	14.3	31.9	19.4	12.5
14.8	17.6	(2.8)	25.8	28.1	(2.3)
139.6	107.4	32.2	145.3	110.9	34.4
5.2	(23.8)	29.0	2.0	(31.7)	33.7
רווח נקי (הפסד)					

במחצית הראשונה של השנה נרשם רווח נקי במגזר פעילות זה בסך 2.0 מיליוני ש"ח בהשוואה לרווח נקי בסך 5.2 מיליוני ש"ח במחצית המקבילה אשתקד.

ברבעון השני של 2017 רשם מגזר פעילות זה הפסד בסך 1.3 מיליוני ש"ח בהשוואה לרווח של 7.2 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

עיקר השינוי מול התקופות המקבילות נובע מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי בהלוואות שאינן לדיור.

מגזר בנקאות פרטית

הפעילות הבנקאית במגזר בנקאות פרטית מספקת שירותים ומוצרים הניתנים לאנשים פרטיים להם תיק נכסים פיננסיים העולה על 3 מיליוני ש"ח.

במחצית הראשונה לשנת 2017, הכנסות מגזר זה מהוות כ-2% מהכנסות הבנק, הוצאות מגזר זה מהוות כ-4% מכלל הוצאות הבנק.

להלן תמצית תוצאות פעילות המגזר (במיליוני ש"ח):

לששה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני	
2016	2017
1.2	2.2
3.5	3.2
0.1	-
7.5	7.7
(1.8)	(1.6)
הפסד נקי	

בתקופת הדוח נרשם הפסד במגזר פעילות זה בסך 1.6 מיליוני ש"ח בהשוואה להפסד של 1.8 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

מגזר עסקי

במסגרת פעילות המגזר העסקי מספק הבנק שירותים בנקאיים ללקוחות עסקיים. שירותים אלה מועמדים ללקוחות הבנק, באמצעות סקטור הנדל"ן ובאמצעות החטיבה הקמעונאית. המגזר כולל פעילות בסקטור הנדל"ן של ליווי פרויקטים לבנייה למגורים בעיקר בשיטת הליווי הסגור, בין היתר, מימון פרויקטים לפי תמ"א 38 לסוגיה. בנוסף, מנהל הבנק אשראי הניתן למימון פרויקטים בתחום האנרגיה הסולארית, בין אם על ידו בלבד ובין אם במימון משותף עם גופים פיננסיים. המגזר העסקי מחולק לתתי מגזרים להלן:

- מגזר עסקים קטנים וזעירים - עסקים שמחזור פעילותם קטן מ-50 מיליוני ש"ח.
 - מגזר עסקים בינוניים וגדולים* - עסקים שמחזור פעילותם גדול או שווה ל-50 מיליוני ש"ח.
- במחצית הראשונה של שנת 2017, הכנסות המגזר העסקי בכללותו מהוות כ-15% מהכנסות הבנק והוצאות המגזר העסקי בכללותו מהוות כ-9% מכלל הוצאות הבנק. להלן תוצאות הפעילות של המגזר העסקי לפי תתי מגזרים (במיליוני ש"ח):

לששה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני					
2016			2017		
סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן	סך הכל	אחר	בינוני ונדל"ן
מגזר עסקים קטנים וזעירים					
15.7	1.0	14.7	12.8	1.8	11.0
14.4	5.8	8.6	13.3	5.4	7.9
0.5	0.1	0.4	(1.5)	-	(1.5)
14.0	6.3	7.7	13.3	5.5	7.8
9.5	0.1	9.4	10.4	1.2	9.2
מגזר עסקים בינוניים וגדולים*					
7.3	0.0	7.3	5.9	-	5.9
4.5	0.3	4.2	5.3	0.3	5.0
0.0	0.0	0.0	0.6	-	0.6
3.9	0.0	3.9	4.0	-	4.0
4.9	0.3	4.6	4.7	0.3	4.4

בתקופת הדוח נרשם רווח נקי במגזר העסקי בכללותו בסך 15.1 מיליוני ש"ח בהשוואה לרווח בסך 14.4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

* מגזר זה כולל את הפעילויות עם העסקים הגדולים, אשר היקפן אינו מהותי.

מגזר גופים מוסדיים

במסגרת פעילות מגזר גופים מוסדיים, הבנק מספק שירותים בנקאים לחברי בורסה המנהלים כספי לקוחות, חברות ביטוח וגופים מוסדיים נוספים.

במחצית הראשונה של שנת 2017, הכנסות מגזר זה מהוות כ-5% מהכנסות הבנק והוצאות מגזר זה מהוות כ-12% מכלל הוצאות הבנק.

להלן תמצית תוצאות פעילות המגזר (במיליוני ש"ח):

לששה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2016	2017	
1.0	0.8	הכנסות ריבית, נטו
11.9	11.2	הכנסות שאינן מריבית
-	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
22.1	23.2	הוצאות תפעוליות ואחרות
(5.6)	(8.1)	הפסד

בתקופת הדוח נרשם הפסד במגזר פעילות זה בסך 8.1 מיליוני ש"ח בהשוואה להפסד בסך 5.6 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההפסד במגזר זה נובע בעיקר כתוצאה מהעמסת הוצאות עקיפות שלא ניתן היה לשייכן באופן ישיר אשר יוחסו למגזר זה על פי מודל לפיו הוצאות אלו מיוחסות בהתאם לחלקן היחסי של המשרות הישירות במגזר מסך המשרות בבנק.

מגזר ניהול פיננסי

הפעילויות במגזר זה כוללות את הניהול הכספי של הבנק, ואינן כוללות פעילות מול לקוחות הבנק. תחומי הפעילות העיקריים במגזר זה הם:

- ניהול ההון הפיננסי הפנוי של הבנק.
- ניהול נכסים והתחייבויות לרבות תיק הנוסטרו של הבנק.
- ניהול החשיפות לסיכוני שוק לרבות חשיפות בסיס, ריבית ונזילות.
- פעילות מול בנקים בארץ ובחו"ל.

במחצית הראשונה של שנת 2017, הכנסות מגזר זה מהוות כ-6% מהכנסות הבנק והוצאות מגזר זה מהוות כ-3% מכלל הוצאות הבנק.

להלן תמצית תוצאות פעילות המגזר (במיליוני ש"ח):

לששה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2016	2017	
18.4	17.2	הכנסות ריבית, נטו
32.5	(1.9)	הכנסות שאינן מריבית
-	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
6.5	6.8	הוצאות תפעוליות ואחרות
27.4	6.2	רווח נקי

בתקופת הדוח נרשם רווח נקי במגזר פעילות זה בסך 6.2 מיליוני ש"ח בהשוואה לרווח בסך 27.4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הקיטון ברווח נובע ממימוש אגרות חוב זמינות למכירה בתקופה מקבילה אשתקד.

2.5 חברות מוחזקות עיקריות

במהלך התקופה המדווחת לא חלו התפתחויות מהותיות בפעילות של חברות מוחזקות. לפרטים נוספים על חברות מוחזקות עיקריות [ראה ביאור 15 לדוחות הכספיים לשנת 2016](#).

פרק 3 - סקירת הסיכונים

3.1 סיכון אשראי

סקירה של הסיכון ואופן ניהולו

סיכון האשראי הוא הסיכון לפגיעה בשווי הבנק הנובע מהפוטנציאל שלוה או צד נגדי של הבנק ייכשל בעמידה בהתחייבויותיו ביחס לתנאים שסוכמו או עקב הרעה באיכות הלזים ושווי הביטחונות שהועמדו על ידם. סיכון האשראי הוא הסיכון העיקרי של הבנק. מהותיות סיכון זה נובעת מעסקי הליבה של הבנק. כאשר כ-90% מהפעילות מתבצעת מול לקוחות קימעונאים.

כמו כן, כחלק מניהול סיכון האשראי הבנק מנהל את סיכון הריכוזיות לענף הנדל"ן הנובע מהיעדר פיזור ענפי בתיק האשראי. במטרה לצמצם את סיכון הריכוזיות הענפי פועל הבנק לפיזור תיק האשראי בין לזים רבים מענפי משק שונים. לסיכון ריכוזיות האשראי בבנק מספר היבטים עיקריים:

- סיכון ריכוזיות לזים
- סיכון ריכוזיות ענפי משק
- סיכון ריכוזיות גיאוגרפית
- סיכון ריכוזיות מגזרי

לפירוט נוסף של החשיפה והתייחסות לניהול סיכונים אשראי [ראה בדוח השנתי לשנת 2016, עמודים 44-60](#).

זיהוי וטיפול באשראי בעייתי והפרשה להפסדי אשראי

כחלק מהאמצעים שמפעיל הבנק לניהול סיכונים האשראי, קיימת מתודולוגיה לאיתור וזיהוי חובות בעייתיים המיושמת בכל קווי העסקים. לפרטים נוספים אודות זיהוי וטיפול באשראי בעייתי והפרשה להפסדי אשראי, [ראה ב"אורים 6 ו-13](#) בדוח זה וכן [בפרק סקירת הסיכונים לדוח הדיסקטוריון וההנהלה לשנת 2016 \(עמודים 46-49\)](#).

להלן טבלה המציגה סיכון אשראי ונכסים שאינם מבצעים במיליוני ש"ח:

יתרת סיכון אשראי ⁽³⁾ לזים								
31 בדצמבר 2016			30 ביוני 2016			30 ביוני 2017		
כולל	חוץ מאזני	מאזני	כולל	חוץ מאזני	מאזני	כולל	חוץ מאזני	מאזני
1. סיכון אשראי בעייתי⁽¹⁾								
50.8	4.9	45.9	36.3	2.2	34.1	44.6	4.7	39.9
סיכון אשראי פגום								
16.9	0.6	16.3	15.1	0.7	14.4	20.5	0.6	19.9
סיכון אשראי נחות								
148.9	-	148.9	183.1	0.1	183.0	173.4	-	173.4
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת ⁽²⁾								
216.6	5.5	211.1	234.5	3.0	231.5	238.5 ⁽⁵⁾	5.3	233.2
סך הכל סיכון אשראי בעייתי*								
153.1	-	153.1	182.1	-	182.1	178.8	-	178.8
*מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור של 90 יום או יותר (בעיקר דיר) ⁽⁴⁾								
2. נכסים שאינם מבצעים:								
38.4	4.9	33.5	24.4	2.2	22.2	33.4	4.7	28.7
חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית ⁽⁴⁾								
38.4	4.9	33.5	24.4	2.2	22.2	33.4	4.7	28.7
סך הכל נכסים שאינם מבצעים								

(1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(2) לרבות בגין הלוואות שבגינן הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיר שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 יום או יותר.

(3) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לזים.

(4) לא כולל חובות שהכרת הכנסות בגין נעשית על בסיס מזומן.

(5) עיקר הגידול מול היתרה ביום 31 בדצמבר 2016, נובע מגידול בחובות לדיר בעומק של בין 3 חודשים ל-6 חודשים.

להלן פרטים בנוגע לתנועה תקופתית בחובות פגומים מאזניים במיליוני ש"ח:

לששה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
2016	2017	
25.7	45.9	יתרת חובות פגומים לתחילת השנה
13.4	2.8	חובות שסווגו כחובות פגומים במהלך השנה
-	(6.3)	חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום
(1.9)	(0.7)	מחיקות חשבונאיות
(3.1)	(4.4)	גבייה על בסיס מזומן
-	2.6	אחר
34.1	39.9	יתרת חובות פגומים לסוף התקופה

יתרת חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים הסתכמה ביום 30 ביוני 2017 ב-19.8 מיליוני ש"ח, לעומת 24.5 מיליוני ש"ח ו-21.8 מיליוני ש"ח ליום 30 ביוני 2016 ו-31 בדצמבר 2016, בהתאמה.

להלן פרטים על הלוואות לדיור בפיגור לפי הנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314 (במיליוני ש"ח):

30 ביוני 2017								
עומק הפיגור								
סך הכל	יתרות בגין הלוואות בפיגור שמוחזרו ⁽³⁾	בפיגור של 90 ימים או יותר					בפיגור של 30 ועד 89 ימים	
		סך הכל מעל 90 ימים	מעל 33 חודשים	מעל 15 חודשים עד 33 חודשים	מעל 6 חודשים עד 15 חודשים	90 ימים ועד 6 חודשים		
14.9	-	14.1	6.9	2.3	1.8	3.1	0.8	סכום הפיגור
1.8	-	1.8	1.7	0.1	-	-	-	מזה: יתרת ההפרשה לריבית ⁽¹⁾
203.4	8.0	154.2	8.2	13.8	35.7	96.6	41.2	יתרת חוב רשומה
18.2	0.7	17.5	6.0	6.6	4.9	-	-	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾
185.2	7.3	136.7	2.2	7.2	30.8	96.6	41.2	יתרת חוב נטו

(1) בגין ריבית על סכומים בפיגור.

(2) לא כולל יתרת ההפרשה לריבית.

(3) הלוואות בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואה שטרם הגיע מועד פרעון.

להלן פרטים בנוגע לשיעורי הפרשה מסיכון אשראי לציבור:

31 בדצמבר 2016	30 ביוני 2016	30 ביוני 2017	
0.34%	0.22%	0.29%	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית מיתרת האשראי לציבור ⁽¹⁾
1.55%	1.77%	1.83%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
1.04%	1.03%	1.09%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
305%	477%	371%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית ⁽¹⁾
55%	52%	51%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר נמצא בפיגור של 90 ימים או יותר
1.87%	1.93%	2.04%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור
0.31%	0.30%	0.51%	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור ⁽²⁾
0.40%	0.41%	0.42%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור הממוצעת ⁽²⁾
38.4%	39.6%	39.1%	שיעור המחיקות נטו בגין האשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור ⁽²⁾

(1) היחס מושפע מהרכב תיק האשראי של הבנק שהינו מטה הלוואות לדיור, כאשר לרוב סיווג חוב פגום אינו רלוונטי להלוואות לדיור.

(2) במונחים שנתיים אפקטיביים.

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק - מאוחד

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

30 ביוני 2017										
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾						סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾				
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾										
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבוניות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מזה			סך הכל	בעייתי ⁽⁵⁾	דירוג ביצועי אשראי ⁽⁷⁾	סך הכל	
			פגום	בעייתי ⁽⁵⁾	חובות ⁽²⁾					
ציבור - מסחרי										
5.3	0.1	(0.2)	25.7	26.4	917.3	1,841.3	26.4	1,814.9	1,841.3	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁶⁾
3.0	(0.2)	(0.7)	4.1	7.3	454.1	470.1	7.3	462.8	470.1	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
0.3	-	(0.1)	-	-	152.8	331.0	-	403.3	403.3	שירותים פיננסיים
0.1	0.1	0.1	0.5	0.5	13.1	22.2	0.5	22.3	22.8	אחרים*
8.7	-	(0.9)	30.3	34.2	1,537.3	2,664.6	34.2	2,703.3	2,737.5	סך הכל מסחרי
42.9	(0.3)	(2.2)	-	162.2	7,059.0	7,592.7	162.2	7,156.5	7,592.7	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
57.9	21.1	28.0	14.3	42.1	1,179.0	1,344.7	42.1	1,251.7	1,344.7	אנשים פרטיים - אחר
109.5	20.8	24.9	44.6	238.5	9,775.3	11,602.0	238.5	11,111.5	11,674.9	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	5.0	5.0	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	1,223.1	1,223.1	ממשלת ישראל
109.5	20.8	24.9	44.6	238.5	9,775.3	11,602.0	238.5	12,339.6	12,903.0	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	-	-	-	153.5	153.5	ממשלות בחו"ל
109.5	20.8	24.9	44.6	238.5	9,775.3	11,602.0	238.5	12,493.1	13,056.5	סך הכל

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות מכשירים נגזרים. כולל: חובות - 9,775.3 מיליוני ש"ח, אג"ח - 1,377.2 מיליוני ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 77.3 מיליוני ש"ח, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה - 1,826.7 מיליוני ש"ח.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(5) סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(6) כולל הלוואות לדיור אשר הועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה בסך של 184.7 מיליוני ש"ח ומסגרות שהועמדו לקבוצות אלו בסך של 282.7 מיליוני ש"ח (ליום 30.06.16: 131.7 מיליוני ש"ח ו-236.5 מיליוני ש"ח, בהתאמה וליום 31.12.16: 152.5 מיליוני ש"ח ו-219.7 מיליוני ש"ח, בהתאמה).

(7) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(8) יתרה נמוכה מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת בתוספת זו.

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

30 ביוני 2016										
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾			חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾				סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾			
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	הוצאות בגין הפסדי חשבונאות מחיקות נטו	הוצאות הפסדי אשראי	מזה			סך הכל	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁷⁾	סך הכל	סך הכל	
			פגום	בעייתי ⁽⁵⁾	חובות ⁽²⁾					
ציבור - מסחרי										
5.8	-	0.2	7.6	8.8	1,116.4	1,951.4	8.8	1,865.5	1,951.4	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁶⁾
3.4	-	0.6	10.0	15.8	481.1	506.6	15.8	490.8	506.6	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
0.4	0.1	0.2	-	-	336.5	583.0	-	711.1	711.1	שירותים פיננסיים
0.3	0.1	-	0.8	0.9	53.6	68.7	0.9	68.6	69.5	אחרים*
9.9	0.2	1.0	18.4	25.5	1,987.6	3,109.7	25.5	3,136.0	3,238.6	סך הכל מסחרי
50.8	6.4	(3.0)	-	173.5	7,150.7	7,565.1	173.5	7,360.7	7,565.1	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
48.1	14.4	17.4	17.9	35.5	1,124.6	1,331.2	35.5	1,251.4	1,331.2	אנשים פרטיים - אחר
108.8	21.0	15.4	36.3	234.5	10,262.9	12,006.0	234.5	11,748.1	12,134.9	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	1.5	1.5	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	1,167.1	1,167.1	ממשלת ישראל
108.8	21.0	15.4	36.3	234.5	10,262.9	12,006.0	234.5	12,916.7	13,303.5	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	0.3	0.3	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	-	-	-	397.5	397.5	ממשלות בחו"ל
108.8	21.0	15.4	36.3	234.5	10,262.9	12,006.0	234.5	13,314.5	13,701.3	סך הכל

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות מכשירים נגזרים. כולל: חובות - 10,262.9 מיליוני ש"ח, אג"ח - 1,565.4 מיליוני ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 129.9 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה - 1,743.1 מיליוני ש"ח.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות)

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(7) כולל הלוואות לדיור אשר הועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה, בסך של 131.7 מיליוני ש"ח ומסגרות שהועמדו לקבוצות אלו בסך של 236.5 מיליוני ש"ח. יתרה נמוכה מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת בתוספת זו.

יתרה נמוכה מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת בתוספת זו.

סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק - מאוחד

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

31 בדצמבר 2016										
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾						סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾				
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾			מזה			דירוג ביצוע אשראי ⁽⁷⁾				
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי ⁽⁵⁾	חובות ⁽²⁾	סך הכל	בעייתי ⁽⁵⁾	אשראי ⁽⁷⁾	סך הכל	
ציבור - מסחרי										
5.6	-	-	23.5	24.1	953.8	1,861.3	24.1	1,729.0	1,861.3	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁶⁾
3.5	0.1	0.8	11.0	17.5	460.9	471.5	17.5	454.0	471.5	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
0.4	-	0.1	-	-	321.2	558.6	-	702.9	702.9	שירותים פיננסיים
0.1	0.1	(0.2)	0.6	0.6	18.7	34.1	0.6	34.3	34.9	אחרים*
9.6	0.2	0.7	35.1	42.2	1,754.6	2,925.5	42.2	2,920.2	3,070.6	סך הכל מסחרי
44.8	7.7	(7.7)	-	137.4	7,014.1	7,237.4	137.4	6,819.3	7,237.4	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
51.0	31.5	37.4	15.7	37.0	1,123.9	1,291.5	37.0	1,195.1	1,291.5	אנשים פרטיים - אחר
105.4	39.4	30.4	50.8	216.6	9,892.6	11,454.4	216.6	10,934.6	11,599.5	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	5.7	5.7	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	1,168.4	1,168.4	ממשלת ישראל
105.4	39.4	30.4	50.8	216.6	9,892.6	11,454.4	216.6	12,108.7	12,773.6	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	1.1	1.1	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	-	-	-	259.2	259.2	ממשלות בחו"ל
105.4	39.4	30.4	50.8	216.6	9,892.6	11,454.4	216.6	12,369.0	13,033.9	סך הכל

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות מכשירים נגזרים. כולל: חובות - 9,892.6 מיליוני ש"ח, אג"ח - 1,428.4 מיליוני ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 151.1 מיליוני ש"ח, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה - 1,561.8 מיליוני ש"ח.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(6) כולל הלוואות לדיור אשר הועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה בסך של 152.5 מיליוני ש"ח ומסגרות שהועמדו לקבוצות אלו בסך של 219.7 מיליוני ש"ח.

(7) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(8) יתרה נמוכה מ-0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת בתוספת זו.

חשיפה למדינות זרות⁽⁴⁾

חלק א' - מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאוחד או מעל 20% מהון, לפי הנמוך

סכומים מדווחים במיליוני ש"ח

30 ביוני 2017													
חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁽²⁾	חשיפה חוץ מאזנית ⁽³⁾⁽²⁾					סך כל החשיפה המאזנית	חשיפה מאזנית ⁽²⁾					המדינה	
	מזה: סיכון	מזה: סיכון	מזה: סיכון	מזה: סיכון	מזה: סיכון		חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות		
200.2	136.0	-	7.0	-	-	336.2	-	-	-	181.7	13.3	141.2	ארצות הברית
133.7	32.9	-	11.9	-	-	166.6	-	-	-	149.6	4.7	12.3	אחרות ⁽⁷⁾
333.9	168.9	-	18.9	-	-	502.8	-	-	-	331.3	18.0	153.5	סך כל החשיפות למדינות זרות
3.7	-	-	-	-	-	3.7	-	-	-	3.7	-	-	מזה: סך כל החשיפות למדינות LDC ⁽⁵⁾
3.0	-	-	-	-	-	3.0	-	-	-	3.0	-	-	מזה: סך כל החשיפות למדינות ה-GIIPS ⁽⁶⁾
30 ביוני 2016													
233.6	282.4	-	11.2	-	-	516.0	-	-	-	189.1	53.6	273.3	ארצות הברית
162.6	186.6	-	11.2	-	-	349.2	-	-	-	205.6	19.4	124.2	אחרות ⁽⁷⁾
396.2	469.0	-	22.4	-	-	865.2	-	-	-	394.7	73.0	397.5	סך כל החשיפות למדינות זרות
4.9	-	-	-	-	-	4.9	-	-	-	4.9	-	-	מזה: סך כל החשיפות למדינות LDC ⁽⁵⁾
3.5	-	-	-	-	-	3.5	-	-	-	3.5	-	-	מזה: סך כל החשיפות למדינות ה-GIIPS ⁽⁶⁾
31 בדצמבר 2016													
290.9	67.3	-	-	-	-	358.2	-	-	-	194.3	14.7	149.2	ארצות הברית
151.9	136.6	-	5.3	-	-	288.5	-	-	-	165.4	13.1	110.0	אחרות ⁽⁷⁾
442.8	203.9	-	5.3	-	-	646.7	-	-	-	359.7	27.8	259.2	סך כל החשיפות למדינות זרות
4.5	-	-	-	-	-	4.5	-	-	-	4.5	-	-	מזה: סך כל החשיפות למדינות LDC ⁽⁵⁾
3.4	-	-	-	-	-	3.4	-	-	-	3.4	-	-	מזה: סך כל החשיפות למדינות ה-GIIPS ⁽⁶⁾

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי ישראל.
- (2) סיכון אשראי מאזני חוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) ממשלות, מוסדות, רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (5) החשיפה למדינות ה-LDC (מדינות פחות מפותחות) כוללת את ליבריה בלבד.
- (6) החשיפה למדינות ה-GIIPS כוללת את המדינות: פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד.
- (7) סווג מחדש.
- (8) תוקנו מספרי השוואה.

חלק ב' - לתקופת הדיווח לא קיימות מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון.

חלק ג' - החשיפה המאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות לתקופת הדיווח אינה מהותית.

חשיפות אשראי⁽²⁾⁽⁴⁾ למוסדות פיננסיים זרים⁽³⁾ (במיליוני ש"ח) על בסיס מאוחד

סך חשיפת אשראי ⁽³⁾			דרוג אשראי חיצוני
ליום 31 בדצמבר	ליום 30 ביוני		
2016	2016	2017	
26	29	27	AAA עד AA-
13	16	7	A+ עד A-
25	41	28	BBB+ עד BBB-
2	48	2	ללא דרוג
66	134	64	סך הכול חשיפה

- (1) בנקים, חברות אחזקה של בנקים, בנקים להשקעות ובורקרים.
 (2) פיקדונות ויתרות עו"ש בבנקים, אין לבנק סיכונים אשראי חוץ מאזני, דירוג עפ"י חברת הדירוג S&P, יתרות נמוכות מ-1 מיליוני ש"ח אינן מוצגות.
 (3) פיקדונות ויתרות עו"ש בבנקים, אין לבנק סיכון אשראי חוץ מאזני.
 (4) לא קיימים מוסדות פיננסיים אשר מסווגים כחוב פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת וכן לא קיימת הפרשה להפסדי אשראי.

היתרות הנכללות בטבלה לעיל כוללות בעיקר מוסדות הפועלים בארה"ב, בלגיה ושוויץ. הבנק קבע מגבלות על החשיפה המרבית המותרת למוסדות פיננסיים בחו"ל, ומנהל מעקב שוטף על חוסנם של גופים אלה בהסתמך על דירוג החברות ונתוני שוק אחרים המעידים על מצבן הכלכלי.

חשיפה לסיכונים סביבתיים

הפעילות הנוכחית של הבנק מתמקדת בלוחים מהמגזר הקמעונאי אשר להם חשיפה נמוכה לסיכון הסביבתי. כפועל יוצא חשיפת הבנק לסיכון זה אינה משמעותית. גם פעילות הבנק במתן אשראי בתחומי הבניה, הנדל"ן ופעילות מסחרית לתאגידים ויחידים אינה חושפת את הבנק לסיכון סביבתי משמעותי בין היתר לאור הימנעות הבנק ממתן אשראי בענפים המועדים לזיהום הסביבה.

סיכונים בתיק הלוואות לדיור

במסגרת ניהול סיכוני אשראי, הבנק נוקט אמצעים שונים להפחתת סיכונים הנובעים ממתן אשראי לדיור. הבנק קבע במסגרת מדיניות האשראי מגבלות שונות על פעילות האשראי לדיור בהתחשב בגורמי הסיכון המרכזיים. הפרמטרים העיקריים להגדרת תיאבון הסיכון בתחום הלוואות לדיור הינם: שיעור המימון (LTV), מיקום הנכס, יחס החזר מהכנסה (PTI), מטרת הלוואה ותקופת הלוואה. הבנק מנטר באופן שוטף את פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות לנוכח תיאבון הסיכון שקבע.

להלן התפתחות ביצועי האשראי לדיור⁽¹⁾ ומדדי ביצוע עיקריים (במיליוני ש"ח):

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום						
31/03/2016	30/06/2016	30/09/2016	31/12/2016	31/03/2017	30/06/2017	
331	290	229	105	261	306	ביצועים במטבע ישראלי
59	74	31	13	28	23	ביצועים במט"ח
390	363	260	119	289	330	סה"כ ביצוע ⁽²⁾
24%	(7%)	(28%)	(54%)	143%	14%	אחוז השינוי בביצועים ביחס לרבעון קודם
31%	31%	29%	29%	28%	29%	ביצועים רביבית משתנה בתדירות קצרה מ-5 שנים
241	249	251	237	246	245	תקופת הלוואה ממוצעת בחודשים
4,468	4,416	3,915	4,843	4,448	5,641 ⁽⁴⁾	הכנסה לנפש בממוצע בהלוואות במטבע ישראלי (ש"ח)
התפלגות סכום ביצוע לפי שיעור מימון הנכס⁽²⁾ (LTV)						
88%	85%	86%	92%	91%	86%	0%-60%
12%	15%	14%	8%	9%	14%	61%-75%
-	-	-	-	-	-	מעל 75%
התפלגות סכום ביצוע לפי שיעור החזר מהכנסה (PTI) בהלוואות למטרת מגורים⁽²⁾						
23%	22%	21%	25%	28%	29%	שיעור החזר מהכנסה (PTI) ממוצע
92%	98%	99%	100%	99%	98%	עד 40%
8%	2%	1%	-	1%	2%	מעל 40%*
2%	1%	1%	-	-	-	* מזה: אחוז הביצועים בעלי שיעור מימון מעל 60%
התפלגות מספר הסכמים על פי סכום ביצוע (באלפי ש"ח):						
58%	47%	50%	36%	38%	45%	0-500
25%	37%	32%	40%	41%	37%	500-1,000
17%	16%	18%	24%	21%	18%	מעל 1,000
682	733	730	908	800	727	סכום הסכמים ממוצע
הלוואות בסך העולה על 2 מיליון ש"ח להלוואה:						
12	11	5	2	12	9	מספר הלוואות
39	44	15	5	39	23	סכום כולל (מיליוני ש"ח)

(1) הלוואות חדשות בלבד.

(2) הנתונים לפי דיווח 876 לפיקוח על הבנקים.

(3) במהלך 3 חודשים שהסתיימו ביום 30 ליוני 2017, בוצעה הלוואה ללקוח בעל הכנסה לנפש גבוהה באופן חריג לממוצע. בניטור הלוואה זו, ההכנסה לנפש בממוצע בהלוואות במטבע ישראלי ל-3 חודשים שהסתיימו ביום 30 ליוני 2017, עומדת על 4,471 ש"ח.

להלן פרטים בגין מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדיור ליום 30 ביוני 2017 (ללא קבוצות רכישה) (במיליוני ש"ח):

גיל ההלוואה ⁽¹⁾ (זמן שחלף ממועד מתן ההלוואה)								שיעור ההחזר מההכנסה הקבועה	שיעור מימון
סך הכל	10 שנים ומעלה	5-10 שנים	2-5 שנים	1-2 שנים	3 חודשים עד שנה	עד 3 חודשים			
2,105.6	88.0	386.8	719.4	474.3	293.3	143.8	עד 40%	עד 45%	
189.1	14.3	60.4	84.9	22.2	5.5	1.7	40%-50%		
179.9	17.6	74.2	68.4	5.2	6.6	7.9	50%-80%		
51.3	6.5	32.4	12.4	-	-	-	מעל 80%		
2,525.9	126.4	553.8	885.1	501.7	305.4	153.4	סך הכל		
2,495.9	231.1	648.4	794.8	492.1	215.9	113.6	עד 40%	45%-60%	
332.2	32.2	115.8	139.2	39.7	2.7	2.6	40%-50%		
278.0	34.6	129.3	95.3	11.6	6.2	1.0	50%-80%		
94.7	9.7	55.9	28.5	0.6	-	-	מעל 80%		
3,200.8	307.6	949.4	1,057.8	544.0	224.8	117.2	סך הכל		
886.7	67.4	337.6	218.3	163.1	60.2	40.1	עד 40%	60%-75%	
93.5	12.9	42.7	29.3	6.8	1.8	-	40%-50%		
103.7	10.5	58.9	31.5	2.6	0.1	0.1	50%-80%		
26.9	5.2	16.0	5.7	-	-	-	מעל 80%		
1,110.8	96.0	455.2	284.8	172.5	62.1	40.2	סך הכל		
142.3	31.7	33.5	22.5	21.6	30.6	2.4	עד 40%	מעל 75%	
19.0	7.3	5.5	6.0	-	0.2	-	40%-50%		
21.6	4.4	11.6	4.3	1.3	-	-	50%-80%		
9.9	0.1	5.5	4.3	-	-	-	מעל 80%		
192.8	43.5	56.1	37.1	22.9	30.8	2.4	סך הכל		
23.0	1.4	0.3	0.3	5.7	9.8	5.5	עד 40%	שיעבודים אחרים	
2.7	0.3	0.1	-	-	1.6	0.7	40%-50%		
2.8	-	2.8	-	-	-	-	50%-80%		
0.2	-	0.2	-	-	-	-	מעל 80%		
28.7	1.7	3.4	0.3	5.7	11.4	6.2	סך הכל		
7,059.0	575.2	2,017.9	2,265.1	1,246.8	634.5	319.4	סך הכל		

(1) כאשר מדובר במיחזור, הגיל הינו מיום ביצוע המיחזור.

מאפייני תיק האשראי לדיור

לקוחות הבנק בתחום הלוואות לדיור נמנים עם אוכלוסיות מהעשירון האמצעי ומעלה. ככלל עדיפות הבנק ללקוחות בעלי הכנסה משפחתית ברוטו שאינה פוחתת מההכנסה הממוצעת במשק ולרכישת נכסים ביישובים בעלי סחירות נכסים גבוהה, כאשר 50% מהאשראי ניתן לנכסים באזור גוש דן וירושלים רבתי.

בביצועי הלוואות לדיור במחצית הראשונה של שנת 2017 שיעור יחס החזר להכנסה הממוצע עמד על כ-28% לעומת 23% בתקופה המקבילה אשתקד. במחצית השנייה של שנת 2017 כ-99% מההלוואות ניתנו בשיעור החזר של עד 40% מההכנסה וכ-88% מההלוואות ניתנו בשיעור מימון שאינו עולה על 60% משווי הנכס.

במחצית הראשונה של שנת 2017 כ-4% מסך ביצועי האשראי לדיור (26.0 מיליוני ש"ח) ניתנו לתקופה העולה על 25 שנים בריבית קבועה לעומת כ-12% (88.0 מיליוני ש"ח) בתקופה המקבילה אשתקד.

תקופת ההלוואה המקורית של 94% מיתרת תיק האשראי לדיור נמוכה מ-25 שנים הבנק לא מעניק הלוואות לתקופה העולה על 30 שנים.

לתיאור תהליך מתן האשראי לדיור ראה [דו"ח הדירקטוריון וההנהלה לדוחות הכספיים לשנת 2016](#) של הבנק ולמידע נוסף על סיכונים בתיק הלוואות לדיור ראה [בדוח על הסיכונים ליום 30 ביוני 2017](#), באתר האינטרנט של הבנק וכן [בביאור 3ב13 לדוחות הכספיים](#).

סיכונים בתיק הלוואות לאנשים פרטיים ללא הלוואות לדיור

להלן יתרת האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור):

31 בדצמבר		30 ביוני		
2016	2016	2017		
935.1	912.8	1,022.5		הלוואות צרכניות סולו
188.8	211.8	156.5		אשראי קמעונאי אחר ⁽¹⁾
1,123.9	1,124.6	1,179.0		סה"כ אשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור)*
1,087.0	1,089.1	1,137.0		*מזה: אשראי לא בעייתי
10.6	11.2	14.1		אשראי בעייתי בפיגור של פחות מ-90 יום
10.6	6.4	13.6		אשראי בעייתי בפיגור של יותר מ-90 יום
7.2	6.8	6.4		חובות פגומים שצוברים הכנסות ריבית
8.5	11.1	7.9		חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית
3.3%	3.2%	3.6%		שיעור האשראי שמסווג כבעייתי מסך האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור)

במחצית הראשונה לשנת 2017 יתרת האשראי הצרכני סולו גדלה בשיעור של כ-9% בעוד יתרת האשראי הקמעונאי האחר ירדה בשיעור של כ-17%

(1) הרכב:

31 בדצמבר		30 ביוני		
2016	2016	2017		
18.5	17.8	16.9		יתרות עו"ש בחובה
170.3	194.0	139.6		רכב, כרטיסי אשראי ואחר
188.8	211.8	156.5		סך הכל אשראי קמעונאי אחר

להלן נתוני המחיקות החשבונאיות בגין אשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016	לששה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
	2016	2017	
41.3	9.4	25.1	מחיקות חשבונאיות
(9.8)	(2.3)	(4.0)	גביית חובות שנמחקו בשנים קודמות
31.5	7.1	21.1	מחיקות חשבונאיות נטו
2.8%	2.6%	3.6%	שיעור המחיקות נטו מיתרת האשראי לסוף התקופה* *במונחים שנתיים אפקטיביים

להלן נתונים אודות יתרות ממוצעות של סיכון אשראי* לאנשים פרטיים (שאינו לדיור) ללקוחות עו"ש פעילים ליום 30 ביוני 2017 (באלפי ש"ח):

31 בדצמבר		30 ביוני		
2016	2016	2017		
20.7	20.4	18.4		סיכון אשראי ממוצע*
5.0	5.0	4.5		מזה מסגרת עו"ש מאושרת
22%	21%	26%		שיעור ללקוחות עו"ש פעילים בבנק מסך לקוחות האשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדיור)

* כולל יתרות חובה בעו"ש, כרטיסי אשראי, הלוואות ומסגרות לא מנוצלות.

להלן התפתחות ביצועי הלוואות צרכניות סולו ומדדי ביצוע עיקריים:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום						
31/03/2016	30/06/2016	30/09/2016	31/12/2016	31/03/2017	30/06/2017	
177	170	169	118	219	189	ביצועים במהלך התקופה (במיליוני ש"ח)
שיעור ביצוע יחס החזר הלוואה שבוצעה מההכנסה הכוללת של הלווה						
94%	94%	95%	96%	94%	96%	יחס החזר עד ל-20%
6%	6%	5%	4%	6%	4%	יחס החזר מעל ל-20%
שיעור ביצוע לפי תקופה מקורית של הלוואה						
99.9%	99.7%	99.8%	99.9%	100.0%	100.0%	עד 6 שנים
0.1%	0.3%	0.2%	0.1%	-	-	מעל 6 שנים
5.3	5.2	5.3	5.3	5.3	5.4	תקופת הלוואה ממוצעת (בשנים)
שיעור ביצוע לפי סכומי הלוואות (באלפי ש"ח)						
68%	69%	72%	78%	55%	67%	עד 50
7%	7%	5%	4%	6%	4%	בין 50 ל-60
11%	10%	10%	7%	7%	4%	בין 60 ל-70
8%	7%	7%	6%	24%	17%	בין 70 ל-80
6%	7%	6%	5%	8%	8%	מעל 80 אש"ח
45	44	44	43	50	48	סכום הלוואה ממוצע (באלפי ש"ח)

מאפייני תיק האשראי ללקוחות הלוואות צרכניות סולו של הבנק

הלוואות צרכניות סולו ניתנות ללקוחות פרטיים, תושבי ישראל המבקשים לקבל אשראי לכל מטרה, לתקופה קצובה. כלל הלקוחות מדורגים על פי מודל החיתום ביום מתן הלוואה בבנק.

עיקר האשראי ניתן ללקוחות שמנהלים את חשבון העו"ש שלהם בבנק אחר. יתרת הלוואות הצרכניות סולו ללקוחות עו"ש פעילים בבנק ליום 30 ביוני 2017, עומדת על כ-161 מיליוני ש"ח (כ-16% מיתרת האשראי) בדומה ליתרה ביום 31 בדצמבר 2016 (כ-17% מיתרת האשראי) ולעומת יתרה של כ-165 מיליוני ש"ח ליום 30 ביוני 2016 (כ-18% מיתרת האשראי).

הפעילות מאופיינת בפיזור רב של לקוחות אשר לכל אחד מהם ניתן אשראי בסכום נמוך יחסית, ולכן אין לבנק תלות מהותית בלקוח בודד. במהלך 2017 עודכן מודל החיתום באופן שאפשר הגדלת סכומי החשיפה ללקוח פרטי עד 80 אלפי ש"ח ללווים אשר פרופיל הסיכון שלהם מאפשר זאת על פי המודל.

הלוואות אלו ניתנות על בסיס ריבית הפריים ולפיכך חשופות לשינויים בריבית. עם זאת, תקופת הלוואה ככלל הינה עד 6 שנים כאשר המח"מ הממוצע עומד על 2.7 שנים (ללא הנחת פירעון מוקדם) וסכום החזר החודשי לרוב נמוך יחסית, ולכן חשיפת הלקוח לגידול בתשלומים עקב העלאת ריבית הינה בסיכון נמוך יחסית.

מחיקות חשבונאיות נטו בגין הלוואות צרכניות סולו הסתכמו במחצית הראשונה של השנה ב-20 מיליוני ש"ח (מתוך סך של 21.1 מיליוני ש"ח מחיקות בגין אשראי לאנשים פרטיים (שאינו לדירור) לעומת 13.6 מיליוני ש"ח (מתוך סך של 14.4 מיליוני ש"ח) במחצית המקבילה אשתקד. הגידול נובע בין היתר מהקלה רגולטורית משמעותית בביצוע הליכי פשיטת רגל, וכתוצאה מכך חל מגידול משמעותי במספר החייבים שנכנסים להליכים אלה.

מחיקות הלוואות הצרכניות סולו הסתכמו במחצית הראשונה של השנה ב-20.0 מיליוני ש"ח לעומת 13.6 מיליוני ש"ח במחצית המקבילה אשתקד. הגידול נובע בין היתר מהעובדה שהיתה הקלה רגולטורית משמעותית בביצוע הליכי פשיטת רגל, וכתוצאה מכך חל מגידול משמעותי במספר החייבים שנכנסים להליך פשיטת רגל.

לרוב המוחלט של ביצועי האשראי הצרכני סולו יחס החזר הלוואה מבוקשת להכנסה הכוללת של עד 20%. בהתאם למדיניות האשראי של הבנק, הבנק בוחן גם את היחס בין סך החזר של כלל התחייבויות הלקוח לבין סך ההכנסה הכוללת של הלקוח.

לפרטים אודות תהליך מתן האשראי להלוואות צרכניות סולו ופיקוח ומעקב אחר מאפייני הסיכון, [ראה דו"ח הדייקטוריון](#) [ההנהלה של הבנק לשנת 2016 עמודים 56-57](#).

אשראי למימון הקמת פרויקטי נדל"ן

הבנק נותן אשראי למימון הקמת פרויקטים למגורים בשיטת הליווי הסגור וכן מעמיד ערבויות לסוגיהן בהתאם לצרכים הספציפיים של כל פרויקט ועל פי מאפייניו. בשיטת הליווי הסגור מופרד הפרויקט משאר פעילות הלקוח. לפרויקט נפתח חשבון ייעודי המשמש לצורכי הפרויקט בלבד ואליו מופקדים כספי התקבולים מרוכשי יחידות הדיור, ההון העצמי ואשראי הבנק. כספים אלו משמשים לביצוע הפרויקט ומשוחררים לפי קצב התקדמות הבניה על פי דוחות מפקח מומחה. במסגרת מימון הפרויקט לבנייה מעמיד הבנק גם ערבויות ביצוע, ערבויות כספיות וערבויות חוק מכר לרוכשי יחידות בפרויקט. המקרקעין והתקבולים משועבדים לטובת הבנק. במרבית העסקאות מונפקות בטוחות חוק המכר על ידי חברות ביטוח עימן קיים לבנק הסכם שיתוף פעולה.

הבנק משתף פעולה עם גופים פיננסיים בהעמדת אשראי לפרויקט לצורך ניצול מיטבי של ההון והשאת הרווחיות, תוך פיזור סיכוני האשראי ועמידה במגבלות רגולטוריות נדרשות.

הבנק מממן את הפרויקטים החל משלב רכישת הקרקע, דרך שלבי הבנייה השונים. נכון ליום 30 ביוני 2017, האשראי שניתן לפרויקטים שנמצאים בשלב קרקע מהווה 53% במונחי חבות מתיק הנדל"ן של הבנק. יצוין כי 90% מהאשראי הקיים בפרויקטים שנמצאים בשלב הקרקע ניתן לפרויקטים הזמינים לבניה תוך 12 חודשים.

ככלל האשראי למימון קרקעות ניתן לקרקעות שזמן בנייתן הצפוי לא יעלה על 24 חודש מיום מימון הקרקע.

נכון ליום 30 ביוני 2017, האשראי שניתן לפרויקטים באזור מרכז הארץ מהווה 62% במונחי היקפי אשראי מתיק הנדל"ן של הבנק, 12% בירושלים רבתי ו-26% בשאר הארץ.

הבנק מנהל נכון לסוף המחצית הראשונה לשנת 2017 כ-290 פרויקטים מהם כ-54 פרויקטים האשראי הכספי ניתן בשותף פעולה עם גורמים מוסדיים.

היקף התיק המנוהל הינו כ-7.1 מיליארד ש"ח מזה כ-1 מיליארד באחריות הבנק והיתרה בגופים מוסדיים.

לפרטים נוספים [ראה דוח ממשל תאגידי ופרטים נוספים לשנת 2016](#).

סיכוני סליקה וסיכון צד נגדי

עיקר חשיפות הבנק לסיכון צד נגדי מתהווה מול בנקים בארץ ובחו"ל ומוסדות פיננסיים מוכרים בחו"ל בגין סליקת עסקאות בנגזרים (OTC) ומול ברוקרים ונותני שירות קסטודיאן בניירות ערך בגין סליקת עסקאות בניירות ערך זרים. מסגרות הפעילות עם מוסדות אלו מאושרות לפחות אחת לשנה בדירקטוריון הבנק כחלק ממסגרות האשראי של אותם מוסדות.

לפרטים נוספים על חשיפת הבנק לסיכון צד נגדי ואופן ניהול הסיכון ראה דו"ח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2016 של הבנק. לפרטים אודות הוראת המפקח על הבנקים בנושא דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים [ראה ביאור 1.5.3](#) לדוחות הכספיים.

3.2 סיכון שוק

סקירה של הסיכון ואופן ניהולו

התוצאות העסקיות, השווי ההוגן של הנכסים, ההתחייבויות, ההון העצמי ותזרימי המזומנים חשופים לסיכוני שוק שמקורם בתנודתיות בשיעורי הריבית, בשערי החליפין, במדד המחירים, במחירי ניירות ערך בארץ ובחו"ל ובמדדים כלכליים נוספים. בקבוצת סיכונים זו כלולים מספר סוגי סיכונים ספציפיים, המפורטים בהמשך והמנוהלים בבנק באופן דומה, על בסיס מסגרת עבודה, מדיניות ומגבלות שקבע הדירקטוריון.

הבנק קבע מגבלות לערך הנתון לסיכון (ה-VaR הכלכלי): סך ה-VaR-18 מיליוני ש"ח. ביום 30 ביוני 2017, עמד ערך ה-VaR ההיסטורי לתקופת החזקה של 10 ימים ותקופת דגימה של 2,000 ימים על 10.4 מיליוני ש"ח, לעומת 7.9 מיליוני ש"ח ביום 31 בדצמבר 2016. הערך המרבי של ה-VaR הכלכלי (סופי חודש) היה במהלך התקופה המדווחת 10.4 מיליוני ש"ח, לעומת ערך מרבי של 8.9 בשנת 2016. הבנק מבצע תהליך Back-Testing לתוצאות ה-VaR. תוצאות בדיקות ה-Back-Testing ברבעון האחרון היו תקינות.

לפרטים נוספים על חשיפת הבנק לסיכוני שוק ואופן ניהול הסיכון [ראה דו"ח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2016](#) של הבנק וכן [דוח על הסיכונים ליום 30 ביוני 2017](#), באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון הריבית

הבנק מנהל מעקב אחר מדדים מקובלים לאמידת סיכון הריבית של ההלוואות כנגד הפיקדונות, במטרה להתאים את ההשפעה של שינוי אפשרי בשיעורי הריבית על שווי התזרים הפיננסי הנקי שלו לתיאבון הסיכון של הבנק. בין כלים אלו נמדדים פערי מח"מ, מבוצע כימות באמצעות VaR ונאמדת החשיפה במגוון של תרחישים. כמו כן, עוקב הבנק אחר היקף הפירעונות המוקדמים בהלוואות, להם השפעה מהותית על המח"מ האפקטיבי.

לפרטים נוספים על חשיפת הבנק לסיכונים ריבית ואופן ניהול הסיכון [ראה דו"ח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2016](#) של הבנק וכן [בדוח על הסיכונים ליום 30 ביוני 2017](#), באתר האינטרנט של הבנק.

מידע לגבי השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (במיליוני ש"ח):

א. שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות המאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית):

ליום 30 ביוני 2017					
סה"כ	מטבע חוץ ⁽²⁾		מטבע ישראלי		
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
13,352.4	278.1	915.3	3,386.2	8,772.8	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
505.6	85.3	280.8	-	139.5	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
12,893.0	328.1	1,079.7	3,221.7	8,263.5	התחייבויות פיננסיות
504.3	43.2	142.2	80.6	238.3	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
460.7	(7.9)	(25.8)	83.9	410.5	שווי הוגן נטו חיובי (שלילי)

ליום 30 ביוני 2016					
סה"כ	מטבע חוץ ⁽²⁾		מטבע ישראלי		
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
1,4337.6	372.1	1,300.7	3,576.1	9,088.7	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
413.3	61.0	213.1	-	139.2	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
1,3691.6	385.7	1,348.6	3,598.8	8,358.5	התחייבויות פיננסיות
427.2	45.9	160.3	-	221.0	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
632.1	1.5	4.9	(22.7)	648.4	שווי הוגן נטו חיובי (שלילי)

ליום 31 בדצמבר 2016					
סה"כ	מטבע חוץ ⁽²⁾		מטבע ישראלי		
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
13,726.0	356.3	1,147.8	3,340.2	8,881.7	נכסים פיננסיים ⁽¹⁾
399.5	60.9	196.2	-	142.4	סכומים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
13,251.4	372.3	1,199.6	3,302.4	8,377.1	התחייבויות פיננסיות
395.1	43.3	139.3	50.0	162.5	סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽³⁾
479.0	1.6	5.1	(12.2)	484.5	שווי הוגן נטו חיובי (שלילי)

(1) לא כולל יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

(2) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

(3) סכומים לקבל (לשלם) בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ובגין מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, כשהם מהווים בריביות אשר שימשו לחישוב השווי ההוגן.

ב. השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים:

ליום 30 ביוני 2017						
שינוי בשווי הוגן		שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית (במיליוני ש"ח)				השינוי בשיעורי הריבית
באחוזים	במיליוני ש"ח	מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי		
סה"כ	סה"כ	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
(0.72%)	(3.3)	(8.5)	(22.9)	58	430.8	גידול מידי מקביל של נקודת אחוז אחת
(0.11%)	(0.5)	(7.9)	(25.5)	81.1	412.5	גידול מידי מקביל של 0.1 נקודת אחוז
1.74%	8.0	(7.3)	(28.9)	114.0	390.9	קיטון מידי מקביל של נקודת אחוז אחת

30 ביוני 2016						
שינוי בשווי הוגן		שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית (במיליוני ש"ח)				השינוי בשיעורי הריבית
באחוזים	במיליוני ש"ח	מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי		
סה"כ	סה"כ	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
(0.13%)	(0.8)	(0.6)	10.1	(19.3)	641.1	גידול מידי מקביל של נקודת אחוז אחת
(0.03%)	(0.2)	1.2	5.5	(22.4)	647.6	גידול מידי מקביל של 0.1 נקודת אחוז
0.43%	2.7	3.5	(0.9)	(25.5)	657.7	קיטון מידי מקביל של נקודת אחוז אחת

31 בדצמבר 2016						
שינוי בשווי הוגן		שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים, לאחר השפעת שינויים בשיעורי ריבית (במיליוני ש"ח)				השינוי בשיעורי הריבית
באחוזים	במיליוני ש"ח	מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי		
סה"כ	סה"כ	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד	
(3.03%)	(14.5)	(0.4)	5.0	(20.6)	480.5	גידול מידי מקביל של נקודת אחוז אחת
(0.33%)	(1.6)	1.4	5.1	(13.1)	484.0	גידול מידי מקביל של 0.1 נקודת אחוז
4.18%	20.0	3.6	4.8	(2.2)	492.8	קיטון מידי מקביל של נקודת אחוז אחת

(1) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

ג. להלן תמצית החשיפות לשינויים בלתי צפויים בריבית (במיליוני ש"ח):

30 ביוני						השפעת שינוי מידי מקביל בעקום התשואות
2016		2017		2017		
השינוי הפוטנציאלי ברווח השנתי - רווח (הפסד)		השינוי הפוטנציאלי בשווי הכלכלי - רווח (הפסד) כאשר יש עלייה/ ירידה של נקודת אחוז אחת				
		עלייה	ירידה	עלייה	ירידה	
מגזר						
						לא צמוד
15.0	31.4	9.3	(7.3)	(19.6)	20.3	
(1.0)	(6.7)	(2.8)	3.4	30.1	(25.9)	צמוד
11.6	6.8	(3.8)	3.1	(2.5)	2.3	מטח
25.6	31.5	2.7	(0.8)	8.0	(3.3)	סך הכל
(30.0)	(30.0)	(60.0)	(60.0)	(40.0)	(40.0)	מגבלה
26.0	37.0	10.9	0.3	20.4	0.1	מקסימום במהלך התקופה
17.0	15.9	(2.1)	(6.3)	4.6	(15.9)	מינימום במהלך התקופה

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

30 ביוני 2017					
מעל 5 שנים	מעל 3 שנים	מעל שנה	מעל 3 חודשים	מעל חודש	עם דרישה עד חודש
עד 10 שנים	עד 5 שנים	עד 3 שנים	עד שנה	עד 3 חודשים	עד חודש
מיליוני ש"ח					
מטבע ישראלי לא צמוד					
287.0	212.2	866.3	979.0	371.0	5,918.3
-	-	-	80.1	36.8	21.4
287.0	212.2	866.3	1,059.1	407.8	5,939.7
(9.5)	(283.1)	(1,070.4)	(430.4)	(490.6)	(5,976.9)
(0.8)	-	(1.5)	-	-	(236.0)
(10.3)	(283.1)	(1,071.9)	(430.4)	(490.6)	(6,212.9)
מכשירים פיננסיים, נטו					
276.7	(70.9)	(205.6)	628.7	(82.8)	(273.2)
272.9	(3.8)	67.1	272.7	(356.0)	(273.2)
החשיפה המצטברת במגזר					
מטבע ישראלי צמוד למדד					
362.4	735.6	956.1	713.7	174.7	121.3
-	-	-	-	-	-
362.4	735.6	956.1	713.7	174.7	121.3
(159.6)	(677.3)	(772.8)	(1,025.6)	(255.7)	(329.8)
-	-	-	(80.6)	-	-
(159.6)	(677.3)	(772.8)	(1,106.2)	(255.7)	(329.8)
מכשירים פיננסיים, נטו					
202.8	58.3	183.3	(392.5)	(81.0)	(208.5)
(237.6)	(440.4)	(498.7)	(682.0)	(289.5)	(208.5)
החשיפה המצטברת במגזר					
מטבע חוץ⁽²⁾					
48.6	89.5	164.4	136.2	44.4	709.0
-	-	-	-	-	366.1
48.6	89.5	164.4	136.2	44.4	1,075.1
(0.5)	-	(14.5)	(402.0)	(136.9)	(853.9)
-	-	-	-	(35.1)	(150.3)
(0.5)	-	(14.5)	(402.0)	(172.0)	(1,004.2)
מכשירים פיננסיים, נטו					
48.1	89.5	149.9	(265.8)	(127.6)	70.9
(35.0)	(83.1)	(172.6)	(322.5)	(56.7)	70.9
החשיפה המצטברת במגזר					
חשיפה כוללת לשינויים בשיעורי הריבית					
698.0	1,037.3	1,986.8	1,828.9	590.1	6,748.6
-	-	-	80.1	36.8	387.5
698.0	1,037.3	1,986.8	1,909.0	626.9	7,136.1
(169.6)	(960.4)	(1,857.7)	(1,858.0)	(883.2)	(7,160.6)
(0.8)	-	(1.5)	(80.6)	(35.1)	(386.3)
(170.4)	(960.4)	(1,859.2)	(1,938.6)	(918.3)	(7,546.9)
מכשירים פיננסיים, נטו					
527.6	76.9	127.6	(29.6)	(291.4)	(410.8)
0.3	(527.3)	(604.2)	(731.8)	(702.2)	(410.8)

(1) בטור "ללא תקופת פירעון" מוצגות יתרות מאזניות.
 (2) פעילות מקומית, לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

הערות

- א. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר לפי סעיפי המאזן השונים יימסרו לכל מבקש.
- ב. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מציגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעור הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור 21 בדוח הכספי, בעקביות להנחות שלפיהם חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי.

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית (המשך)

31 בדצמבר 2016			30 ביוני 2016			30 ביוני 2017			מל 10 שנים עד 20 שנים		
משך חיים ממוצע	שיעור תשואה פנימי	סך הכל	משך חיים ממוצע	שיעור תשואה פנימי	סך הכל	משך חיים ממוצע	שיעור תשואה פנימי	סך הכל	ללא תקופת פירעון ⁽¹⁾	מל 20 שנים	מל 10 שנים
שנים	%		שנים	%		שנים	%		מיליוני ש"ח		
0.86	3.82	8,881.7	0.88	3.72	9,088.7	0.86	4.01	8,772.8	9.4	34.9	94.7
0.50		142.4	0.40		139.2	0.40		139.5		1.2	-
0.86	3.82	9,024.1	0.87	3.72	9,227.9	0.85	4.01	8,912.3	9.4	36.1	94.7
0.42	0.55	(8,377.1)	0.36	0.35	(8,358.5)	0.43	0.51	(8,263.5)	-	-	(2.6)
0.09	-	(162.5)	0.10	-	(221.0)	0.12	-	(238.3)	-	-	-
0.42	0.55	(8,539.6)	0.35	0.35	(8,579.5)	0.42	0.51	(8,501.8)	-	-	(2.6)
0.44	3.27	484.5	0.52	3.37	648.4	0.43	3.50	410.5	9.4	36.1	92.1
		484.5			648.4			410.5	410.5	401.1	365.0
3.02	4.48	3,340.2	3.21	3.84	3,576.1	3.55	4.46	3,386.2	-	54.7	267.7
		-			-			-		-	-
3.02	4.48	3,340.2	3.21	3.84	3,576.1	3.55	4.46	3,386.2	-	54.7	267.7
2.00	1.17	(3,302.4)	2.21	1.25	(3,598.8)	1.85	1.27	(3,221.7)	-	-	(0.9)
		(50.0)			-	0.58		(80.6)	-	-	(0.9)
1.97	1.17	(3,352.4)	2.21	1.25	(3,598.8)	1.82	1.27	(3,302.3)	-	-	-
									-	-	(0.9)
1.02	3.30	(12.2)	1.00	2.58	(22.7)	1.50	3.20	83.9	-	54.7	266.8
		(12.2)			(22.7)			83.9	83.9	83.9	29.2
1.19	2.80	1,504.1	1.26	3.03	1,672.8	0.88	3.07	1,193.4	-	-	1.3
0.21	-	257.1	0.09	-	274.1	0.08	-	366.1	-	-	-
1.04	2.80	1,761.2	1.09	3.03	1,946.9	0.69	3.07	1,559.5	-	-	1.3
0.24	0.55	(1,571.9)	0.22	0.31	(1,734.3)	0.23	0.42	(1,407.8)	-	-	-
0.28	-	(182.6)	1.74	-	(206.2)	0.10	-	(185.4)	-	-	-
0.24	0.55	(1,754.5)	0.38	0.31	(1,940.5)	0.21	0.42	(1,593.2)	-	-	-
0.80	2.25	6.7	0.72	2.72	6.4	0.48	2.64	(33.7)	-	-	1.3
		6.7			6.4			(33.7)	(33.7)	(33.7)	(33.7)
1.42	3.87	13,726.0	1.51	3.67	14,337.6	1.49	4.04	13,352.4	9.4	89.6	363.7
0.32		399.5	0.19		413.3	0.17		505.6	-	1.2	-
1.39	3.87	14,125.5	1.47	3.67	14,750.9	1.44	4.04	13,858.0	9.4	90.8	363.7
0.79	0.71	(13,251.4)	0.83	0.58	(13,691.6)	0.76	0.69	(12,893.0)	-	-	(3.5)
0.17		(395.1)	0.89		(427.2)	0.19		(504.3)	-	-	-
0.78	0.71	(13,646.5)	0.83	0.58	(14,118.8)	0.74	0.69	(13,397.3)	-	-	(3.5)
0.61	3.16	479.0	0.64	3.09	632.1	0.70	3.35	460.7	9.4	90.8	360.2
		479.0			632.1			460.7	460.7	451.3	360.5

ג. שיעור תשואה פנימי היינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו בביאור 21 בדוח הכספי.

ד. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן שיגרם כתוצאה משינוי קטן בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

להלן משך החיים הממוצע (מח"מ) של הנכסים וההתחייבויות (בשנים):

ליום 31 בדצמבר 2016			ליום 30 ביוני 2016			ליום 30 ביוני 2017			
מט"ח	לא	צמוד	מט"ח	לא	צמוד	מט"ח	לא	צמוד	
וצמוד מט"ח	צמוד	צמוד	וצמוד מט"ח	צמוד	צמוד	וצמוד מט"ח	צמוד	צמוד	
1.04	3.02	0.85	1.09	3.21	0.87	0.69	3.55	0.85	מח"מ הנכסים ⁽¹⁾
0.24	1.97	0.42	0.38	2.21	0.35	0.21	1.82	0.42	מח"מ התחייבויות ⁽¹⁾
0.80	1.05	0.44	0.72	1.00	0.52	0.48	1.53	0.43	פער המח"מ בשנים
2.25	3.30	3.27	2.72	2.58	3.37	2.64	3.20	3.50	הפרש שת"פ (%)

(1) כולל עסקאות עתידיות ואופציות, ובהסתמכות על נתוני שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים.

סיכון שער חליפין וסיכון אינפלציה

החשיפה לסיכון הבסיסי, המתבטאת בהפסד שעלול להתרחש, יכולה לנבוע משינויים במדד המחירים ובשער החליפין. המדיניות של הבנק לנהל את הסיכונים מחשיפת הבסיס באופן מבוקר ובהתאם להתפתחויות בשווקים הפיננסיים. במסגרת ניהול סיכונים השוק, הבנק מנהל באופן שוטף את הפוזיציות במגזרי ההצמדה השונים באמצעות מגוון הכלים הפיננסיים שלרשותו, זאת תוך התחשבות בשינויים החלים בנתונים כלכליים רלוונטיים ובקרה שוטפת על הסיכונים הנובעים מחשיפה זו. המגבלות נקבעו תוך שמירה על גמישות הבנק ויכולתו לשנות את הפוזיציות השונות בתקופה קצרה בהתאם לתחזיות הכלכליות. כדי להגביל את החשיפה לסיכון זה, קבע דירקטוריון הבנק את שיעוריה המרביים של החשיפה בכל מגזר הצמדה.

להלן המגבלות על שיעורי החשיפה בכל מגזר הצמדה כפי שקבע הדירקטוריון (שאיננה בהכרח החשיפה המשפיעה על חשבון רווח והפסד). המגבלות הינן על סכומי העודף (הגרעון) של הנכסים על ההתחייבויות בכל מגזר:

ליום 30 ביוני 2017				
חשיפה בפועל	המגבלה המאושרת	המגבלה המאושרת ⁽¹⁾	באחוזים מההון הפיננסי ⁽²⁾	
	במיליוני ש"ח	מקסימלית	מינימלית	
397	320	800	50%	לא צמוד 125%
242	(160)	320	(25%)	הצמדה למדד ⁽³⁾ 50%
14	(35)	35	(5.5%)	במט"ח ובהצמדה למט"ח 5.5%

(1) המגבלות המרביות לפי אישור דירקטוריון הבנק. המגבלות עודכנו על ידי הדירקטוריון בחודש דצמבר 2015.

(2) ההון הפיננסי הינו ההון העצמי בניכוי נכסים לא כספיים במאוחד.

(3) לא כולל תוכניות חסכון עם רצפה שקלית אשר נכון ליום 30 ביוני 2017, עומדת על כ-272 מיליוני ש"ח (המגבלה המאושרת כוללת תוכניות חסכון עם רצפה שקלית הינה 100%, כ-640 מיליוני ש"ח, והחשיפה בפועל הינה כ-514 מיליוני ש"ח).

הבנק מודד את הפוזיציות שלו בבסיסי ההצמדה השונים באופן שוטף. מידע זה מדווח ליחידות האחראיות על ניהול הפוזיציה והתאמתה למגבלות החלות עליה. המידע בדבר גובה הפוזיציות מדווח באופן שוטף בישיבות של הועדה לניהול נכסים והתחייבויות, ובישיבות של פורומים אחרים הפעילים בניהול סיכונים.

להלן נתונים אודות השפעה על הון הבנק לפני השפעת המס בעקבות שינויים תאורטיים במדד המחירים לצרכן (במיליוני ש"ח):

תרחיש	השפעת התרחיש ליום 30 ביוני 2017	השפעה חיובית מקסימלית של התרחיש במחצית ראשונה של 2017	השפעה שלילית מקסימלית של התרחיש במחצית ראשונה של 2017
עלייה של 5% במדד ⁽¹⁾	16.4	16.4	(0.1)
ירידה של 5% במדד ⁽²⁾	(50.8)	-	(50.8)

(1) כולל השפעת תוכניות חסכון עם רצפת הצמדה למדד הגבוהה מהמדד בפועל בסכום של כ-272 מיליוני ש"ח.

(2) כולל השפעת תוכניות חסכון עם רצפת הצמדה למדד אשר ליום 30 ביוני 2017, נמוכה מהמדד בפועל בסכום של כ-596 מיליוני ש"ח.

להלן נתונים אודות רגישות הון הבנק לשינויים בשערי מטבע במיליוני ש"ח (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש, כאשר תרחיש התחזקות פירושו התחזקות המטבע הנדון כנגד השקל):

תרחיש	ליום 30 ביוני 2017		מקסימום שנת 2017		מינימום שנת 2017	
	דולר ארה"ב	אחר	דולר ארה"ב	אחר	דולר ארה"ב	אחר
התחזקות של 10%	1.9	0.6	(0.1)	1.0	(1.3)	0.1
התחזקות של 5%	1.0	0.3	(0.0)	0.5	(0.7)	0.1
החלשות של 10%	(1.9)	(0.6)	1.3	(0.1)	0.1	(1.0)
החלשות של 5%	(1.0)	(0.3)	0.7	(0.1)	0.0	(0.5)

כחלק מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק לניהול רמת החשיפה לסיכוני שוק, מבצע הבנק בין היתר עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים כדי להקטין את החשיפה שלו לסיכונים אלו. פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים הינה כמתווך, סוחר או כמשתמש סופי. לבנק מכשירים פיננסיים נגזרים כגון עסקאות עתידיות להחלפה בין מטבעות (Swap) וחוזים עתידיים להגנה על שערי מטבע (Forward).

העסקאות במכשירים הפיננסיים הנגזרים נרשמות לפי שווי הוגן ושינויים בשווי הוגן נרשמים באופן שוטף בדוח רווח והפסד. כמו כן, הבנק מתקשר בחוזים שבפני עצמם אינם מכשירים נגזרים אך הם מכילים נגזרים משובצים. מדיניות הבנק היא להימנע ככל האפשר מחשיפה לסיכוני שער החליפין בין מטבעות החוץ השונים. החשיפה הבין-מטבעית מנוהלת במסגרת מצומצמת ובגבולות שאושרו על ידי דירקטוריון הבנק.

לפרטים נוספים [ראה בביאור 11](#) בדוחות הכספיים.

הבנק מנהל באופן שוטף את הפוזיציה במטבע חוץ. דירקטוריון הבנק קבע מגבלות על סכומי העודף (גרעון) של הנכסים על ההתחייבויות. מדיניות הבנק מתירה לקחת פוזיציות רק במטבעות מרכזיים ובהיקפים מידתיים ביחס להון הפיננסי. חישוב העודף (גרעון) כולל השפעה של נגזרים.

סיכון מחיר מניות

במסגרת מדיניות הסיכונים הפיננסיים (סיכוני שוק), דירקטוריון הבנק קבע מסגרת מצומצמת של כ-40 מיליוני ש"ח להשקעה בתעודות סל ומניות בתיק למסחר ובתיק הזמין למכירה (אין מסגרת לרכישת מניות בתיק הבנקאי). יתרת ההשקעה במניות ובתעודות סל ליום 30 ביוני (בתיק למסחר ובתיק הזמין) הסתכמה ב-9.8 מיליוני ש"ח בהשוואה ל-6.1 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016.

3.3 סיכון נזילות ומימון

סיכון הנזילות

יחס נזילות מזערי

הבנק בוחן את מצב הנזילות שלו מידי יום באמצעות מודל יחס נזילות המזערי שהינו היחס בין כרית הנזילות לבין התזרים הפוטנציאלי היוצא נטו בתרחיש קיצון. לצורך המודל אסף הבנק נתונים על שיעור הפירעונות המוקדמים, על עיתוים ועל שיעור המחזור של הפיקדונות והחסכונות. יחס הנזילות המזערי נבחן בארבעה תרחישים: תרחיש עסקים רגיל, תרחיש "לחץ" ספציפי לבנק, תרחיש "לחץ" מערכתי ותרחיש משולב ספציפי לבנק ולחץ מערכתי. התרחישים השונים נבדלים זה מזה בעיקר בשיעור המחזור של הפיקדונות וביכולת המימוש של הנכסים הנזילים. תוצאות יחס הנזילות המזערי נבדלים מתוצאות יחס כיסוי הנזילות בעיקר כתוצאה הנחות מחזור פיקדונות מלקוחות פרטיים שמרניות באופן מהותי מההנחות שיש לקחת על פי נוהל בנקאי תקין 221 ביחס כיסוי הנזילות. יחס נזילות המזערי המינימאלי על פי התרחישים הנ"ל עמד ביום 30 ביוני 2017 על 144%.

יחס כיסוי נזילות (LCR)

ביום 28 בספטמבר 2014, במסגרת ההיערכות ליישום באזל III, פירסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 221 בנושא יחס כיסוי הנזילות (LCR - Liquidity Coverage Ratio).

ההוראה נועדה להבטיח שתאגיד בנקאי יחזיק מלאי הולם של נכסים נזילים באיכות גבוהה לא משועבדים, המורכב ממזומן או מנכסים שניתן להמירם למזומן בשווקים פרטיים ללא אובדן ערך או עם אובדן ערך קטן, על מנת לענות על צורכי הנזילות של התאגיד הבנקאי בתרחיש קיצון של נזילות הנמשך 30 ימים. לכל הפחות, מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה שאינם משועבדים צריך לאפשר לתאגיד הבנקאי לשרוד עד היום ה-30 של תרחיש הקיצון, ובפרק זמן זה ההנחה היא שההנהלה והמפקחים יוכלו לנקוט פעולות מתקנות נאותות, או שניתן יהיה לפרק את התאגיד הבנקאי בצורה מסודרת. בנוסף, תקופה זו מעניקה לבנק המרכזי זמן נוסף לנקוט באמצעים המתבקשים במקרה שאלה ייתפסו כהכרחיים.

יחס כיסוי הנזילות מכיל שני מרכיבים:

- שווי מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (HQLA - High Quality Liquid Assets) בתנאי קיצון (מונה).
 - סך תזרים מזומנים יוצא נטו במהלך 30 הימים הקלנדרים הבאים (מכנה).
- על פי ההוראה, למעט מצב של לחץ פיננסי (financial stress), ערכו של היחס לא יפחת מ-100%. דהיינו, מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה ישתווה לכל הפחות לסך תזרים המזומנים היוצא נטו על בסיס שוטף.
- תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס כאמור החל מיום 1 בינואר 2017, אולם תאגיד בנקאי אשר עומד בדרישה ליחס כאמור במועד תחולת ההוראה, ה-1 לאפרייל 2015, לא ירד מהסף שנקבע בהוראה.
- הבנק עומד ביחס הנזילות הקבוע בהוראה.
- להלן יחס כיסוי נזילות המוצג במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח:

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום	
31 בדצמבר	30 ביוני
2016	2017
באחוזים	
458	367
100	100

יחס כיסוי נזילות

יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים

להערכת הבנק, בהתחשב בשיעורי מיחזור הפיקדונות בשנים האחרונות, החשיפה לסיכון האמור אינה גבוהה, בין היתר, משום שהבנק מגוון את מקורות המימון שלו, מקפיד להרחיב את בסיס המפקידים ולצמצם את מידת ההישענות על מפקידים גדולים. כמו כן הבנק מקפיד לשמר כרית נזילות מספקת הבאה לידי ביטוי בכך שיחס הנכסים הנזילים גבוה מהיחס הנדרש. נכון למועד הדוח יתרת סך פיקדונות הציבור של שלושת קבוצות המפקידים הגדולות עומד על כ-509 מיליוני ש"ח.

לפרטים אודות תמהיל פיקדונות הציבור [ראה בראור 7](#) לדוחות הכספיים.

יחס מימון יציב (NSFR)

בנוסף הבנק עוקב אחר נזילות ארוכת הטווח באמצעות מודל יחס מימון יציב פנימי בהתאם לעקרונות מודל ה-(NSFR - Net Stable Funding Ratio) בהוראות באזל III בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 342. יחס המימון היציב עמד ביום 30 ביוני 2017 על 112%.

לפרטים נוספים אודות סיכון הנזילות [ראה בדוח על הסיכונים ליום 30 ביוני 2017](#), המופיע באתר האינטרנט של הבנק.

יחס קצר ארוך

מבנה המאזן של הבנק כולל שימושים ארוכים יחסית. כ-72% מתיק האשראי הינו אשראי לדיור המאופיין בתקופות לפדיון ארוכות. מנגד, התקופה לפירעון של המקורות קצרה יותר. ליום הדוח פער המח"מ בין הנכסים וההתחייבויות הכספיות על פי לוחות הסילוקין הינו כ-3 שנים. אולם, פער זה אינו לוקח בחשבון מרכיבים התנהגותיים כגון פירעונות מוקדמים ומח"מ אפקטיבי של המקורות, אשר מקטינים באופן מהותי את הסיכון.

בנוסף, מדיניות הבנק שמה דגש על גיוס מקורות יציבים ממשקי בית. כ-79% מפיקדונות הציבור של הבנק הינם של אנשים פרטיים וכ-55% מפיקדונות הציבור הינם בסכום של עד 1 מיליוני ש"ח.

הבנק מנהל את פער המח"מ בין הנכסים והתחייבויות שלו באופן שוטף, על ידי מודלים ייעודיים לכימות היקף החשיפה. לצורך ניהול סיכון קצר ארוך קבע דירקטוריון הבנק מספר מגבלות, ביניהן:

תקרה להיקפי גיוס נדרשים בחמש השנים הקרובות, מגבלה על ההפסד המרבי בתרחיש של עליית מחיר הפיקדונות, רצפה ליחס פיקדונות ממשקי בית מסך הפיקדונות וכדומה.

סיכון המימון

הבנק קבע לעצמו מדיניות ארוכת טווח של הרחבת גיוס המקורות, תוך הגדלת משקל המקורות ממשקי בית מסך כל פיקדונות הציבור, ושמירה על יכולת גיוס המקורות מלקוחות מוסדיים. גיוס פיקדונות לזמן ארוך נעשה בהתייחס להיקף ביצועי אשראי חדש לזמן ארוך. בנוסף, הבנק, באמצעות החברה הבת ירושלים מימון והנפקות, מגייס פיקדונות על פי צרכי הגיוס של הבנק וכתבי התחייבות נדחים על פי צרכי ההון שלו.

לפרטים נוספים אודות פיקדונות הציבור [ראה ב"אור 7 לדוחות הכספיים](#).

הנהלת הבנק קובעת יעדים ספציפיים לסניפים וליחידות המטה בכל תחומי הפעילות ומנוהל מעקב שוטף אחר עמידתם ביעדים.

לפרטים נוספים על חשיפת הבנק לסיכון מימון ואופן ניהול הסיכון [ראה דו"ח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2016 של הבנק](#). להלן פרטים אודות שיעבוד מזומנים וניירות ערך (במיליוני ש"ח):

30 ביוני 2017		
לא משועבד	משועבד כבטוחה	ערך במאזן
2,291.7	16.2	2,307.9
1,165.7	221.3	1,387.0
מזומן ונכסים נזילים אחרים		
ניירות ערך		

30 ביוני 2016		
לא משועבד	משועבד כבטוחה	ערך במאזן
2,464.1	23.6	2,487.7
1,335.2	238.8	1,574.0
מזומן ונכסים נזילים אחרים		
ניירות ערך		

31 בדצמבר 2016		
לא משועבד	משועבד כבטוחה	ערך במאזן
2,502.9	19.1	2,522.0
1,121.1	313.4	1,434.5
מזומן ונכסים נזילים אחרים		
ניירות ערך		

לפרטים נוספים אודות סיכון המימון [ראה בדוח על הסיכונים ליום 30 ביוני 2017](#), המופיע באתר האינטרנט של הבנק.

3.4 סיכון תפעולי

תיאור הסיכון, מדדים כמותיים לחשיפה לסיכון וסקירה של אופן ניהולו

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות, או אירועים חיצוניים. הגדרת הסיכון כוללת סיכונים משפטיים אך היא איננה כוללת סיכונים אסטרטגיים או סיכונים מוניטין. הסיכונים התפעוליים גלומים בכל הפעילויות הבנקאיות השונות ומובנים בכל תהליכי העבודה בבנק. הבנק פועל במגוון פעילויות פיננסיות וחשוף לסיכונים תפעוליים הכוללים, בין היתר, סיכונים מעילות והונאות, סיכונים טכנולוגיים המידע, המשכיות עסקית ואבטחת מידע. הסיכון התפעולי יוצר השלכות גם על סיכונים אחרים כגון סיכונים אשראי וסיכונים שוק.

ניהול הסיכונים התפעוליים בבנק ירושלים מושתת על 3 קווי הגנה וכולל תהליך פרו-אקטיבי של זיהוי, הערכה, מדידה, ניטור, דיווח ובקרה/הפחתה של הסיכונים.

מוקד סיכון הינו סיכונים טכנולוגיים המידע ובהם סיכונים סייבר. הבנק משקיע משאבים רבים בשמירה על איכותו, ותפקודן הרציף והתקין של מערכות המידע והמחשוב על ידי קיום תהליכים ונהלים סדורים ונאותים לניהול ובקרה של הסיכונים הנובעים מטכנולוגיות המידע.

בנק ירושלים כארגון פיננסי מהווה מטרה אטרקטיבית למתקפות סייבר, בהתאם לכך מקפיד הבנק על ניהול מערך אבטחת מידע הולם כולל הטמעה של מוצרי אבטחת מידע, ביצוע בקורות, ביצוע סקרי סיכונים, סקרי אבטחה וחדירות, קיום מוקד ניטור פעילות חריגה ומתקפות סייבר.

ביום 21 ביוני 2017, הודיעה רמ"ט (הרשות למשפט, טכנולוגיה ומידע במשרד המשפטים) לבנק ירושלים, כי היא קובעת שהבנק הפר את הוראות סעיף 17 לחוק הגנת הפרטיות התשמ"א-1981 ותקנה 3 לתקנות שהותקנו מכוחו, בכך שהיו ליקויי אבטחת מידע בקשר עם מידע שהיה במאגר מידע שבבעלותו.

קביעה זו נקבעה בהקשר לאירוע דלף מידע מאתר מידע ונתונים בניירות ערך שבבעלות הבנק, אשר אירע בחודש ינואר 2016. בהקשר זה הודיעה רמ"ט לבנק כי הודעת הבנק לגבי הפעולות והצעדים שנקטו לתיקון הליקויים מקובלים עליה.

קביעת ההפרה האמורה פורסמה באתר האינטרנט של רמ"ט.

יצוין כי הקביעה האמורה אינה יכולה להוות עילה להטלת קנס או עיצום כספי על הבנק, וכי האתר נשוא ההודעה הורד מהרשת ביוזמת הבנק עוד לפני שנודע לבנק על אירוע דלף המידע.

הבנק רוכש מידי שנה ביטוח דירקטורים ונושאי משרה ואחריות מקצועית וכן ביטוח נכסים (ביטוח אלמנטארי). החל משנת 2015 רוכש הבנק גם ביטוח סייבר אשר מקנה כיסוי ביטוחי מורחב לנזקים בגין פשעי מחשב ולכשלים בתחום הטכנולוגי.

הבנק חשוף לסיכונים תפעוליים נוספים כגון: המשכיות עסקית, סיכונים מוניטין וסיכונים הציות. למידע נוסף על החשיפה לסיכונים הנ"ל ולאופן ניהולם [ראה דו"ח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2016 של הבנק](#).

3.5 סיכונים אחרים

סיכונים משפטיים

הגדרת הסיכון המשפטי הינה - סיכון הנובע מהפוטנציאל להפסד כתוצאה מהפרה של חוקים, תקנות, או הוראות רגולציה, או כתוצאה מזכויות או חובות של הבנק שאינן מבוססות כנדרש. הסיכון חל גם כאשר ישנם חוזים ללא יכולת איכפה, תביעות משפטיות, או שיקול דעת מוטעה, אשר עלולים להקשות על מימוש או לפגוע בזכויות הבנק.

הסיכון המשפטי עלול לנבוע מתשתית משפטית לקויה או שגויה אשר בהסתמך עליה פעל הבנק, וכן כתוצאה מגורמים חיצוניים אשר אינם תלויים בבנק, כגון: שינוי הוראות חוק, תקנות או הוראות פיקוח שונות או פסיקה תקדימית של ערכאה שיפוטית גבוהה.

הסיכונים המשפטיים הינם חלק ממכלול הסיכונים התפעוליים אליהם חשוף הבנק. עו"ד שרית ויסטון, סמנכ"ל והיועצת המשפטית, היא הממונה על ניהול הסיכונים המשפטיים של הבנק, ונעזרת לשם כך בעובדי המחלקה המשפטית של הבנק. הסיכון המשפטי והרגולטורי מנוהל בבנק בצורה מוסדרת ומובנית, המעוגנת בנהלים ומדיניות כתובים במטרה למזער עד למינימום האפשרי את התממשותם של סיכונים אלו ולמזער את הנזקים הנגרמים לבנק במקרה וסיכון כזה אכן יתממש בפועל.

לפי מדיניות הבנק ונהליו כל סוגיה משפטית העולה במסגרת ניהול עסקי הבנק מועברת לטיפול המחלקה המשפטית (כל אחד בתחום אחריותו). כל תביעה, הליך משפטי, או איום בתביעה המגיעים אל מי מעובדי הבנק וכל פניה של לקוח לעובד בנק בשאלה משפטית מועברים לטיפול המחלקה המשפטית.

הבנק חשוף לסיכונים אחרים נוספים כגון: סיכון איכפה פנימית וסיכונים הלבנת הון. למידע נוסף על החשיפה לסיכונים הנ"ל ולאופן ניהולם [ראה דו"ח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2016 של הבנק](#).

3.6 השפעת גורמי הסיכון

במהלך תקופת הדוח לא חלו שינויים בגורמי הסיכון ובהגדרת חומרתם. למידע נוסף [ראה דוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2016 של הבנק](#).

פרק 4 - מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

4.1 מדיניות חשבונאית בנושאים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על פי עקרונות חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ועל פי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו בדבר עריכת דוח כספי של בנק. עיקרי המדיניות החשבונאית מפורטים בביאור מס' 1 לדוחות הכספיים.

במהלך התקופה המדווחת לא אירעו שינויים במדיניות החשבונאית של הבנק בנושאים קריטיים, בהשוואה לשנת 2016.

4.2 בקרות ונהלים

הוראות המפקח על הבנקים מחילות על תאגידים בנקאיים את דרישות סעיפים 302 ו-404 של ה-Sox Act בהתייחס לסעיפים אלו נקבעו על ידי ה-SEC וה-Public Company Accounting Oversight Board הוראות באשר לאחריות ההנהלה לקביעתם וקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולקיום בקרה הפנימית על הדיווח הכספי וחוות דעת רואי החשבון המבקרים לגבי הביקורת של הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

הוראות המפקח קובעות:

- תאגידים בנקאיים יישמו את דרישות סעיפים 302 ו-404 וכן את הוראות ה-SEC שפורסמו מכוחם.
- בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מוגדרת ומוכרת, ומודל ה-COSO 1992 (Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) עונה על הדרישות ויכול לשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

הבנק מיישם באופן שוטף את ההוראה.

הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

הנהלת הבנק, בשיתוף עם המנכ"ל והחשבונאי הראשי של הבנק, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הכספי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

בקרה פנימית על דיווח כספי

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 30 ביוני 2017, לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

פרק 5 - מידע נוסף

5.1 תרומות ופעילות קהילתית

הבנק תורם מזה שנים רבות למטרות חברתיות שונות במסגרת תקציב הבנק המאושר מראש ובהתאם להחלטות ועדת תרומות של הנהלת הבנק ונוהל עבודת הועדה. בתקופת הדוח לא ניתנו תרומות מעל 50 אלפי ש"ח לגוף יחיד.

תרומות הבנק מתמקדות בעיקר בעמותות הפועלות לסיוע, תמיכה ועזרה לאוכלוסיות מוחלשות ונזקקות, כלכלית ופיזית. בין העמותות הללו ניתן למנות עמותות הפועלות לסיוע לילדים ונוער במצוקה, נזקקים כלכלית, בעלי מוגבלויות ועוד. חלק מעמותות אלה, בנוסף לסיוע הישיר הניתן על ידן לאוכלוסיות הללו, פועלות גם לסייע לאותם אנשים ולחלץ אותם ממעגל המצוקה בו הם נמצאים.

בשנים האחרונות, נטלו עובדי סניפי הבנק חלק בפעילויות התנדבויות שונות בתחום העיר בה נמצא הסניף. הבנק מעודד פעילויות אלה בסיוע ובתרומות.

בנוסף, רוכש הבנק מתנות מבתי עסק או עמותות המעסיקות אוכלוסיות מוגבלות ונזקקות ומעניק אותן כמתנות לעובדי ומנהלי הבנק ולקוחותיו או תורם אותן לאוכלוסיות נזקקות.

דירקטוריון הבנק מביע את הערכתו ותודתו לעובדים ולמנהלים של הבנק, על עבודתם המסורה ותרומתם לקידום עסקיו.

גיל טופז
מנהל כללי

זאב נהרי
יו"ר הדירקטוריון

10 באוגוסט 2017

הצהרה (certification)

אני, גיל טופז, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק ירושלים בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 ביוני, 2017 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי. וכן:
 - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדות הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

גיל טופז
מנהל כללי

תאריך אישור הדוחות הכספיים:
10 באוגוסט 2017

הצהרה (certification)

אני, אלכסנדר זלצמן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק ירושלים בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 ביוני, 2017 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי. וכן:
 - א. קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדות הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אלכסנדר זלצמן

סמנכ"ל, מנהל אגף
הכספים וחשבונאי ראשי

תאריך אישור הדוחות הכספיים:

10 באוגוסט 2017